

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะกล่าวถึงความหมายของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร การนำเอาหลักสูตรไปใช้ของบุคลากรต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ความเป็นมาของโรงเรียนมัธยมแบบประสม สภาพของโรงเรียนในโครงการมัธยมแบบประสม ลักษณะของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. ๒๕๑๘ และผลวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรในโรงเรียนมัธยมแบบประสม เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาปัญหาของการใช้หลักสูตรต่อไป

ความหมายของหลักสูตร

003325

หลักสูตรถือได้ว่าเป็นแม่บท และเป็นหัวใจของการศึกษา สังคมทุกสังคมจะเจริญก้าวหน้าเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับหลักสูตรเป็นพื้นฐาน เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดทิศทางในอันที่จะใหญ่ เร็วหรือคนในสังคมนั้นเปลี่ยนแปลงไปในรูปใด หรือเป็นคนที่มีความสามารถอย่างไร นักการศึกษาต่างก็ให้ความหมายของหลักสูตรแตกต่างกันออกไปตามความคิดเห็นของตน คอลล (Doll) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า "เป็นการจัดเนื้อหา รายวิชาสำหรับการเรียนการสอนที่เป็นประสมการณ์ทุกชนิด อันจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความสำเร็จ โดยการจัดดำเนินงานของโรงเรียน" ส่วน คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good) ให้ความหมายว่าหลักสูตรหมายถึง (๑) เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบให้

คุรุสภา สถาบันวิจัยและพัฒนา

1
Ronald D. Doll, Curriculum Development: Decision Making and Process (Boston: Allyn and Bacon Inc., 1964), p. 15.

2
Carter V. Good, Dictionary of Education (New York: Mc Graw-Hill Book, Company., Inc., 1973 p. 113.

ผู้เรียนได้ศึกษาเพื่อให้จบชั้นหรือประกาศนียบัตรในหมวดวิชาหรือสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง

(๒) โปรแกรมการศึกษาที่โรงเรียนกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียน เพื่อรับประกาศนียบัตรต่างๆ และ

(๓) กลุ่มของวิชาหรือประสบการณ์ที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนได้เรียนภายใต้การแนะนำของโรงเรียน ในทัศนะของนักการศึกษาไทย วิทยุ โสภณกร^๕ ได้ให้ความหมายว่า "หลักสูตร หมายถึงโครงการศึกษาที่กำหนดให้นักเรียนเรียนรู้และพัฒนาตนเองตามแผนการศึกษา" และสมิทร คุณานุกร^๖ ให้ความหมายหลักสูตรไว้หลายประการ ประการที่สำคัญคือหลักสูตร หมายถึงเอกสารที่กำหนดโครงการศึกษาของผู้เรียน โดยบรรจุความมุ่งหมายของการให้ การศึกษาตลอดจนเนื้อหาสาระของความรู้ ประสบการณ์และกิจกรรมให้กับผู้เรียน อย่างไรก็ตามจากความหมายต่าง ๆ ที่นักการศึกษาได้ให้ความหมายแตกต่างกันออกไปนั้น กลุ่มของศึกษานิเทศก์ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้อย่างชัดเจนมากคือ หมายถึงประมวล กิจกรรมและประสบการณ์ทั้งหลายที่มีอยู่ทั้งในและนอกหลักสูตร ซึ่งทางโรงเรียนจัดขึ้น เพื่อช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาในทุก ๆ ด้าน^๕

องค์ประกอบของหลักสูตร

ทาบ^๖ (Taba) ได้แบ่งองค์ประกอบของหลักสูตรออกเป็น ๔ องค์ประกอบคือ

^๕วิทยุ โสภณกร, เรื่องเดิม หน้า ๒๙๕.

^๖สมิทร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน (กรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร การพิมพ์, ๒๕๑๔), หน้า ๔.

^๕คณะนิเทศแผนกบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, รายงานการวิจัยแนวคิดและความเห็นเรื่องความหมายของหลักสูตร (อัครดำเนิน), ๒๕๑๓.

^๖Hilda Taba, Curriculum Development : Theory and Practice

(New York : Hartcourt, Brace and World, 1962), p.194.

๑. ความมุ่งหมาย
๒. เนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้
๓. การนำหลักสูตรไปใช้
๔. การประเมินผล

๑. ความมุ่งหมาย หลักสูตรแต่ละระดับการศึกษาต้องให้เหมาะสมกับสภาพ ความต้องการของท้องถิ่น และต้องสอดคล้องกับความมุ่งหมายการศึกษาในระดับชาติ ความมุ่งหมายจะค่อนข้างชัดเจนเฉพาะเจาะจงใหญ่บริหาร และผู้ใช้เข้าใจตรงกัน และใช้เป็น แนวในทางปฏิบัติได้ ในการพิจารณาถึงความมุ่งหมายของหลักสูตรจำเป็นต้องอาศัยข้อมูล หลายกาน เช่น ข้อมูลทางความรู้ทางการศึกษา ข้อมูลจากนักวิชาการแต่ละสาขาวิชา ข้อมูลจากนักจิตวิทยา ตลอดจนสภาพการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ มาพิจารณาตั้ง เป็นความมุ่งหมาย แยกเป็นความมุ่งหมาย แต่ละระดับการศึกษาลงไป จนถึงความมุ่งหมายระดับหมวดวิชาซึ่งควรชัดเจน สามารถแปล ความหมายออกมาในรูปของพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เพราะความ มุ่งหมายของหลักสูตร เป็นองค์ประกอบสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ว่าจะเกิดผลดีหรือไม่ เพียงใด โดยทั่วไปความมุ่งหมายที่สร้างขึ้นในแต่ละระดับมักจะมีค่าที่เป็นนามธรรม ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับหมวดหมู่ การแยกแยะและลำดับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น นักการศึกษาจึงคิด วิธีที่จะกำหนดความมุ่งหมายให้รัดกุม มีความหมายอย่างเดียวกันในการใช้คำเรียกว่า Taxonomy of Education ประกอบด้วย ๓ หมวด คือ

๑. กองพัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, "รายงานการวิเคราะห์ หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๐๓," วารสารการวิจัยทางการศึกษา, ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม, ๒๕๐๓), หน้า ๑๑ - ๑๒.

๒. สุมิตร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, ๒๕๐๘), หน้า ๔๓ - ๔๔.

๑. Cognitive Domain เป็นจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางคาน ความรู้และการแก้ปัญหา ประกอบด้วยส่วนที่เป็นความรู้ ทักษะ และความสามารถทาง สติปัญญา

๒. The Affective Domain เป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่รวมถึงการ เรียนรู้ทางด้านทัศนคติ ค่านิยม ความสนใจ และความซาบซึ้ง ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายใน แต่ละบุคคล

๓. The Psychomotor Domain เป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษาทางด้าน ทักษะในการเคลื่อนไหว และการใช้อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย โดยทักษะจากงานจะ พัฒนาไปสู่ยาก และมีความซับซ้อน

ปัจจุบันนี้มีความเชื่อกันว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจะบรรลุผลสำเร็จได้ ย่อมขึ้นอยู่กับ จุดมุ่งหมายของแต่ละรายวิชา นักวิชาการและนักการศึกษาจึง เน้นในเรื่องจุดมุ่งหมาย เชิงพฤติกรรมกันมาก เพราะทางมีความเชื่อว่าการ เรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จุดมุ่งหมาย เชิงพฤติกรรมเป็นจุดมุ่งหมายที่ เกิดจากการแปลความมุ่งหมายของหลักสูตรจาก นามธรรมเป็นรูปธรรม ผู้ใช้หลักสูตรอาแล้วสามารถเข้าใจได้ตรงกัน สุมิตร คุณานุกร ไດสรุปว่า จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ คือ

- ก. การกำหนดพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้
- ข. การกำหนดเงื่อนไข หรือสถานการณ์ซึ่งผู้เรียนจะแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา
- ค. การกำหนดขอบเขต หรือมาตรการที่จะใช้วัดความสำเร็จของพฤติกรรมที่

ผู้เรียนแสดงออกมา

อย่างยิ่งที่จะต้องมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ทาบ่า (Taba) ได้เสนอหลักเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาวิชาไว้ดังนี้

๑. ความเชื่อถือได้และเป็นแกนสารของความรู้ในแต่ละสาขาวิชา
๒. ความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคม
๓. ความสมดุลระหว่างความกว้าง และความลึกซึ้ง
๔. สามารถสนองความมุ่งหมายใดหลายประการ
๕. สอดคล้องกับวุฒิภาวะในการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน
๖. สอดคล้องกับความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน

เนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้จำเป็นที่จะต้องจัดควบคู่กันไป แต่เกณฑ์ในการเลือกแตกต่างกันไปบาง สุมิตรา คุณานุกร ได้สรุปหลักเกณฑ์ในการเลือกประสบการณ์ประกอบการเรียนรู้ไว้ดังนี้

๑. ประสบการณ์ที่เลือกมาควรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสอน
๒. ประสบการณ์หรือกิจกรรมที่เลือกมาควรก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้เรียน
๓. กิจกรรมที่จัดให้แก่ผู้เรียนควรมีอยู่ในขอบเขตความสามารถของผู้เรียนที่จะปฏิบัติได้

ปฏิบัติได้

๑๑ Hilda Taba, op.cit. pp. 181 - 184.

๑๒ สุมิตรา คุณานุกร, เรื่องเดิม หน้า ๘๗ - ๘๘

๔. กิจกรรมที่เลือกมาควรส่งเสริมจุดมุ่งหมายในการสอนหลาย ๆ ด้าน
๕. ประสบการณ์ หรือกิจกรรมที่เลือกมาควรสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่าง

บุคคล

เกณฑ์ในการพิจารณาเลือกเนื้อหาวิชา และประสบการณ์การเรียนรู้นั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยที่ต้องกำหนดความสำคัญก่อนหลัง โดยต้องการมุ่งให้เกิดผล เพื่อสนองความต้องการที่ตึงไว ซึ่งต้องใช้วิธีการที่เหมาะสม เกี่ยวกับเรื่องนี้ สมิท สแตนเลย์ และ ชอร์ (Smith, Stanley and Shores) ได้เสนอวิธีการไว้ดังนี้

๑. วิธีใช้ความคิดเห็นตัดสิน (Judgemental Procedure)
๒. วิธีใช้การทดลอง (Experimental Procedure)
๓. วิธีใช้การวิเคราะห์ (Analytical Procedure)
๔. วิธีใช้ความคิดเห็นส่วนรวม (Consensual Procedure)

วิธีการต่าง ๆ ดังกล่าวอาจใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง หรืออาจใช้หลาย ๆ วิธีประสมประสานกัน อันจะเป็นผลให้การเลือกเนื้อหาวิชา และประสบการณ์การเรียนรู้ได้เหมาะสมและรัดกุมยิ่งขึ้น

๓. การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารโรงเรียน และครูนำเอา
 โครงการของหลักสูตรที่สร้างขึ้นไปปฏิบัติให้เกิดผล และปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการนำหลักสูตร
 ไปใช้คือการสอน เพราะแม้ว่าหลักสูตรจะจัดทำไว้ดีเพียงใดก็ตาม หากการใช้ไม่ถูกต้องแล้ว
 หลักสูตรนั้นก็ยังไม่บังเกิดผลอย่างแท้จริง เกี่ยวกับเรื่องนี้ สุมิตร คุณานุกร กล่าวว่าการนำ
 หลักสูตรไปใช้จะต้องประกอบด้วยกิจกรรม ๓ ประการ คือ

๑. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

๒. การจัดปัจจัย และสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียน

๓. การสอนของครู

การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนหมายถึงการตีความหมาย และกำหนดรายละเอียด
 ของหลักสูตรลงไป เพื่อให้ผู้สอนสามารถที่จะทำการสอนได้ทันที หลักสูตรที่ได้รับการแปลงไปสู่
 การสอนจะออกมาในรูปของประมวลการสอน และโครงการสอน ซึ่งดัดแปลงและปรับปรุง
 หลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของสังคม และท้องถิ่นที่จะนำเอาหลักสูตรไปใช้ ซึ่งประมวล
 การสอนและโครงการสอนได้กำหนดรายละเอียดใหญ่ เรียบเรียงเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง และ
 สิ่งเหล่านี้จำเป็นยิ่งสำหรับครูสอน

การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนเป็นเรื่องสำคัญที่โรงเรียนจะต้อง
 คำนึง และจัดเตรียมไว้ให้พร้อมและเหมาะสม แม้หลักสูตรจะดีเพียงใดแต่ถ้าขาดสิ่งที่เอื้อ
 อำนวยหลักสูตรนั้นก็ไม่สามารถใช้ให้บรรลุผลตามเป้าหมายได้ ปัจจัยสำคัญ ๆ ได้แก่ห้องเรียน

๑๔ สุมิตร คุณานุกร, เรื่องเดิม หน้า ๖

๑๕ สุมิตร คุณานุกร, เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๓๐

ห้องเรียนพิเศษเฉพาะวิชา ห้องสมุด อาคารสถานที่อื่น ๆ อุปกรณ์การเรียนการสอน
 หลักสูตร ประมวลการสอน โครงการสอนแบบเรียน บุคลากร ตลอดจนเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับหลักสูตรในแต่ละหมวดวิชา นอกจากนี้ปัจจัยเหล่านี้
 แล้ว การจัดสภาพเกี่ยวกับด้านการเรียนการสอนก็เป็นสิ่งจำเป็น เช่น การจัดตารางสอน
 การจัดครูเขาสอน การนิเทศการสอน การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้วิชาการ การลง
 ทะเบียน การแนะแนว การประชุมอบรม ตลอดจนการจัดบริการต่าง ๆ เพื่อให้เอื้อต่อการ
 นำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุผลได้มากที่สุด ซึ่งบุคลากรต่าง ๆ ที่จะรับผิดชอบในการจัดปัจจัย
 และสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนนั้นมีหลายฝ่าย คือ บุคลากรฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ
 ฝ่ายบริการ ฝ่ายธุรการ และฝ่ายประเมินผล ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ที่
 โรงเรียนจะต้องจัดเตรียมเพื่อสนองต่อการนำหลักสูตรไปใช้มีขอบข่ายกว้างขวางที่จำเป็นต้อง
 ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน

การสอนของครู การสอนของครูนับว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งในการที่จะทำให้
 การนำหลักสูตรไปใช้ได้ผลหรือไม่เพียงใด อารี สันเทวี ได้ให้ความหมายของการสอนไว้
 ว่า ^{๑๖} "การสอนคือ ประมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ฝ่ายหนึ่งจัดทำขึ้นเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
 หรือการเรียนรู้ให้อีกฝ่ายหนึ่ง การสอนเป็นการกระทำที่รู้สึกตัวมีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้เกิด
 เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่ถ้าวิธีสอนยังไม่เหมาะสมก็อาจไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเลยก็ได้"
 ก็แสดงว่าการสอนของครูมีความสำคัญมาก สุมิตร ภูพานุกร ^{๑๗} ได้กล่าวถึงเรื่องการสอนและ

^{๑๖} อารี สันเทวี, "การเรียนการสอนในชั้นมัธยมศึกษา", ข้อคิดในการจัดการมัธยมศึกษาในประเทศไทย (ขอนแก่น : โรงพิมพ์ศิริวิทย์, ๒๕๑๒), หน้า ๑๔๔.

^{๑๗} สุมิตร ภูพานุกร, เรื่องเดิม หน้า ๑๓๖ - ๑๔๖.

๖. วิธีสอนแบบมอริสันหรือแบบหน่วย (Morison Plan or Unit Method)
๗. วิธีสอนแบบการแสดงบทบาท (Role Playing)
๘. วิธีศึกษาภายใต้การควบคุม (Supervice Study)
๙. วิธีสอนแบบทำงานเป็นกลุ่ม (Group Process Method)
๑๐. วิธีสอนแบบอภิปราย (Discussion Method)
๑๑. วิธีสมมติสถานการณ์ (Simulation Techniques)
๑๒. วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน (Inquiry Process)

สิ่งสำคัญกับการสอนคืออุปกรณ์การสอน การใช้อุปกรณ์การสอนที่ถูกต้องและเหมาะสมจะเป็นการช่วยการเรียนการสอนใหม่บรรลุจุดหมายได้ ซึ่งมีหลักในการเลือกใช้ให้เหมาะสมดังนี้

๑. ง่ายและสะดวกแก่การนำไปใช้
๒. สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ ประสบการณ์ และระดับชั้นของนักเรียน
๓. เหมาะสมกับเรื่องที่จะสอน และทันต่อเหตุการณ์
๔. ช่วยเสริมทักษะ และความเข้าใจเรื่องที่เรียน
๕. เนื้อหาถูกต้องตรงกับความเป็นจริง และคุ้มกับเวลาที่ใช้

ปัจจุบันนี้มีอุปกรณ์การสอนมากมายหลายชนิดที่เป็นเครื่องช่วยให้ครูประสบผลสำเร็จในการสอน การใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ถือเอาความสำคัญและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์

ที่เป็นรูปธรรมที่สุดไปจนถึงประสบการณ์ที่เป็นนามธรรมที่สุดซึ่ง เอ็ดการ์ เดล^{๑๔}

Edgar Dale จัดประสบการณ์เป็นรูปกรวย ๑๐ ชั้น คือ (๑) ประสบการณ์จริงและมีความหมาย (๒) ประสบการณ์จำลอง (๓) ประสบการณ์นาฏการ (๔) การสาธิต (๕) การไปที่ศึกษานอกสถานที่ (๖) นิทรรศการ (๗) โทรทัศน์และภาพยนตร์ (๘) ภาพนิ่ง วิทยู และการบันทึกเสียง (๙) ทัศนสัญลักษณ์ (๑๐) วจนสัญลักษณ์ ซึ่งในประสบการณ์แต่ละชั้นก็ใช้สื่อทัศนอุปกรณ์ประกอบการสอนแตกต่างกันไป และสื่อทัศนอุปกรณ์แบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้^{๒๐}

๑. วัสดุฉายเสียง ใตแก กระจกานดำ แผนที่ - ลูกโลก การ์ตูน ภาพโฆษณา แผนภาพ แผนภูมิ แผนสถิติ แผนป้ายสำลี และป้ายนิเทศ

๒. วัสดุมีทรง ใตแกใตอรามา พิพิธภัณฑโรงเรียน หุ่นจำลอง ของตัวอย่าง และของจริง

๓. สื่อทัศน ใตแกระบบขยายเสียง เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องบันทึกเสียง วิทยู

๔. ภาพนิ่ง ใตแกภาพผนัง สมุดภาพ ภาพสามมิติ ภาพเขียน รูปภาพ ภาพถ่าย สไลด์ ฟิล์มสกริป ภาพโปรังแสง

^{๑๔} โครงการพัฒนาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการใช้สื่อทัศนวัสดุ, (พระนคร : มงคลการพิมพ์, ๒๕๐๖), หน้า ๒๕ - ๓๒

^{๒๐} วีระ โรจนรุ่งสัจย์, "ความต้องการและปัญหาของนักเรียนฝึกหัดครู ป. กศ. เกี่ยวกับการใช้สื่อทัศนวัสดุในการฝึกสอนของวิทยาลัยครูในจังหวัดพระนคร ปีการศึกษา ๒๕๑๔" ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ๒๕๑๕, หน้า ๑๓.

การสอนกับการใช้อุปกรณเป็นสิ่งที่จะต้องไขควงกันไป และทั้งการสอนและการใช้อุปกรณจะต้องสอดคล้องกัน การใช้อุปกรณต้องให้สอดคล้องกับประสบการณ์ของนักเรียน และเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และความสนใจของนักเรียน การกำหนดลำดับชั้นก่อนหลังในการใช้อุปกรณก็เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงด้วย ทั้งนี้ก็โดยมีจุดประสงค์ที่จะให้การสอนของครูได้บรรลุ เป้าหมายโดยสมบูรณ์

๔. การประเมินผลหลักสูตร การประเมินผลหลักสูตรเป็นวิธีการที่ทำให้เราสามารถรู้ได้ว่าหลักสูตรที่นำไปใช้นั้นยังเกิดผลตามความมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ หรือได้ผลมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อที่จะนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การประเมินผลหลักสูตรเป็นงานใหม่ และมีขอบเขตกว้างขวางจะต้องวางโครงการประเมินผลล่วงหน้า มีขบวนการและวิเคราะห์ขบวนการของการนำหลักสูตรไปใช้ การวิเคราะห์สัมฤทธิ์ผลในการเรียนของเด็ก และการวิเคราะห์โครงการประเมินผล เชเลอร์ และ อเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander) ได้กล่าวถึงขอบเขตของการประเมินผลหลักสูตรพอสรุปได้ดังนี้^{๒๒}

๑. การประเมินจุดมุ่งหมายของโรงเรียน จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการสอน โดยประเมินว่ามีความเหมาะสม มีความเที่ยงตรงและครอบคลุมเพียงใด

^{๒๑} สุมิตร คุณานุการ, เรื่องเดิม, หน้า ๒, ๑๙๘

²² Galen Saylor and William M. Alexander, Planning Curriculum

for School (New York : Holt Rinehart and Winston, Inc. : 1974),

๒. การประเมินผลโปรแกรมทั้งหมดของโรงเรียน โดยประเมินว่ามีความครอบคลุมได้เท่าใด การจัดลำดับก่อนหลังหรือไม่ ยึดโปรแกรมเป็นหลักในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งจะทำให้รู้ถึงข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของชุมชน การติดตามผล การเรียน และการตัดสินใจคุณภาพของผู้จบการศึกษา

๓. การประเมินโปรแกรมเฉพาะบางส่วน พิจารณาในลักษณะของการสร้างและการบรรลุตามจุดมุ่งหมายของโปรแกรม

๔. การประเมินผลการสอน พิจารณาในลักษณะการสร้างและการบรรลุจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

๕. การประเมินผลโปรแกรมการประเมินผล

ในการประเมินผลหลักสูตรจะก่อให้เกิดประโยชน์ คือ

๑. ช่วยให้ความมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดมุ่งหมายในการสอนกระจ่างขึ้น
๒. ช่วยส่งเสริมการสอนในโรงเรียนให้ดีขึ้น
๓. เพื่อส่งเสริมการเรียนของนักเรียน
๔. ช่วยในการแนะแนวของครู
๕. ช่วยในการสื่อสารระหว่างโรงเรียน และผู้ปกครอง เกี่ยวกับการเรียนของ

นักเรียน

๖. ช่วยให้สามารถวางแผนการเรียนในอนาคตได้

๗. ทำให้สามารถจัดตั้งโปรแกรมส่งเสริมความสามารถของนักเรียนตามความ

แตกต่างระหว่างบุคคล

บุคคลากรผู้เกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นขั้นนี้จะทำให้หลักสูตรบังเกิดผลหรือไม่เพียงใด บุคคลากรในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้เพื่อให้

บังเกิดผลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ เช่น ครูใหญ่โรงเรียนนั้น ๆ ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับครู เป็นผู้นำในการนำหลักสูตรไปใช้ในระดับการบริหารหลักสูตร แม่ กระนั้นหลักสูตรรายวิชาต่าง ๆ จะไรความหมายถ้าครูไม่สามารถนำสิ่งเหล่านั้นมาใช้ได้อย่าง ใคผลในห้องเรียน นอกจากนั้นพนักงานและเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ เป็นผู้ที่มีบทบาทช่วยเหลือให้ งานสะดวกและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงเห็นได้ว่าบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องของในการนำ หลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนมีหลายระดับ ซึ่งแยกได้ดังนี้

๑. ผู้บริหารโรงเรียน
๒. หัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียน
๓. อาจารย์ผู้สอนในแต่ละหมวดวิชาในโรงเรียน
๔. เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย
 - ๔.๑ เจ้าหน้าที่แนะแนว
 - ๔.๒ เจ้าหน้าที่ทะเบียน
 - ๔.๓ เจ้าหน้าที่วัดผลการศึกษา
 - ๔.๔ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

^{๒๓} กมล สุคประเสริฐ, "ผู้นำทางการศึกษา" ประชาศึกษา ปีที่ ๑๖, ฉบับที่ ๒, (กันยายน, ๒๕๐๓) หน้า ๘๒.

^{๒๔} นาง ฉลิว สุ่มวงศ์ และคณะ, เอกสารประกอบการเรียนวิชาระเบียบวิธีสอน (กรุงเทพ.: โรงพิมพ์สมาคมนักศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๐๘) หน้า ๑๑.

^{๒๕} วิทยุ สาร, เรื่องเดิม หน้า ๑๑๐.

๑. ผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนหมายถึงผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่ และผู้ช่วยผู้อำนวยการหรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ซึ่งมีหน้าที่ทางการบริหาร และดำเนินงานให้การนำหลักสูตรไปใช้ในระดัโรงเรียนให้บังเกิดผลตามความมุ่งหมายมากที่สุด วิทยุโทษ สาร ๒๖ กล่าววว่า ครูฝ่ายบริหารมีอำนาจและความรับผิดชอบในการดำเนินการ และควบคุมดูแลการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของโรงเรียนใหม่ รับผิดชอบมุ่งหมาย ซึ่งจะตองเกี่ยวข้องกับงานด้านวิชาการ ชุรการ การเงิน การบริหาร บุคลากร และความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอก จึงพอสรุปไปควางานของผู้บริหารโรงเรียนประกอบควย

๑. การบริหารงานคานนโยบาย และการประสานงาน
๒. การบริหารงานวิชาการ
๓. การบริหารบุคลากร
๔. การบริหารชุรการและการเงิน
๕. การบริหารอาคารสถานที่

นับไคววผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญ และมีหน้าที่มากมายในการบริหารโดย เฉพาะอย่างยิ่งครูใหญ่ ถือวว่าเป็นผู้บริหารการศึกษาที่ใกล้ชิดกับครูมากที่สุด เป็นผู้วางแผน ตัดสินใจสั่งการ และมีส่วนรวมในการทำงานต่าง ๆ ทุกด้าน โดยเฉพาะการวางโครงการของโรงเรียน จัดทำโครงการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ปรับปรุงโครงการสอน แนะนำและควบคุมการสอนของครูให้ดำเนินไปตามโครงการสอน ครูใหญ่จะตอง เข้าใจหลักสูตรทุกระดับชั้น เพื่อจะได้ประสานให้การเรียนการสอนในโรงเรียนผสมกลมกลืนกันอยาง เหมาะเจาะ ๒๗

๒๖ วิทยุโทษ สาร, เรื่องเดียวกัน หน้า ๔๖๒.

๒๗ วิทยุโทษ สาร, เรื่องเดิม หน้า ๓๔๓ - ๓๔๑.

นอกจากนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรสำรวจจุดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ของโรงเรียนว่าเหมาะสมกับการนำหลักสูตรมาปฏิบัติหรือไม่ ต้องคำนึงถึงขนาดของห้องเรียนและจำนวนนักเรียน ห้องสมุด วัสดุอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ การจัดการการสอน การจัดครูเขาสอน ประมวล การสอน โครงการสอน ตลอดจนแบบเรียน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมหรือสกัดกั้นการปฏิบัติงานของครูตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ ๒๔

๒. หัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียน งานของหัวหน้าหมวดวิชาเป็นงานที่ต้องรับผิดชอบทางด้านวิชาการโดยตรงซึ่งได้แก่

๑. งานด้านหลักสูตรและการสอน ซึ่งหัวหน้าหมวดวิชาจะต้องรู้อย่างละเอียดของหลักสูตรในวิชาที่ตนรับผิดชอบ เป็นอย่างไรทั้งในด้านความมุ่งหมาย จุดประสงค์ของรายวิชา เนื้อหา ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอน และการวัดผล เพื่อจะได้มีความเข้าใจในองค์ประกอบของหลักสูตร อันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ปรึกษาของครูในหมวดวิชาได้

๒. งานด้านกาปรับปรุงทางด้านวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชาต้องพยายามศึกษา ค้นคว้าวิธีสอนใหม่ ๆ การแก้ปัญหา การกระตุ้นให้ครูทำงาน การให้คำแนะนำและจัดหาอุปกรณ์ การจัดหาอาคารสถานที่ ตลอดจนการของบประมาณจากฝ่ายบริหาร เพื่อนำมาปรับปรุงงานวิชาการในหมวดวิชา

๓. งานด้านกาบริการทางวิชาการที่อาจจัดขึ้นในโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาควรจะได้จัดให้มีขึ้นเท่าที่จะสามารถทำได้ เช่น การแนะแนว การบริการเอกสาร การจัดหาและบริการคานาสถิตหัตถ์อุปกรณ์ เพื่อเป็นการส่งเสริมนักเรียนในด้านกาเรียนในหมวดวิชาของตน นอกจากนี้การสอเสนอเสริมให้แก่นักเรียนที่เรียนอ่อนในเียงวิชาก็เป็นสิ่งที่หัวหน้าหมวดวิชาควรจะได้จัดให้มีขึ้น

๔. งานคานากิจกรรมเสริมหลักสูตร คือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นนอกเวลาเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนของนักเรียนให้มีความรู้ลึกซึ้ง และกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยจัดให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียน กิจกรรมที่ควรจัดขึ้นในโรงเรียนได้แก่ จัดชุมนุมทางวิชาการ การจัดนิทรรศการแสดงผลงานของนักเรียน จัดงานวันปิฎกภาคเรียน ซึ่งอาจมีการแสดงต่าง ๆ การกีฬา การตอบปัญหาทางวิชาการ การโต้วาที หรือการจัดทัศนศึกษาตามโอกาส เป็นการส่งเสริมนักเรียนในด้านความรู้ และให้ความรื่นเริงไปด้วย ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้จะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาความรู้ บุคลิกภาพ ค่านิยม ตลอดจนส่งเสริมความสามัคคีของนักเรียน^{๒๕}

๕. งานคานาบุคลากร ในแต่ละหมวดวิชาย่อมมีบุคลากรอยู่ตามสมควร ฉะนั้นถ้าจะให้งานในหมวดวิชาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพก็ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะชักจูงให้บุคลากรในหมวดวิชาพร้อมใจกันทำงานด้วยความเต็มใจ ฉะนั้นงานคานาบุคลากรที่หัวหน้าหมวดวิชามีส่วนเกี่ยวข้องในโอกาสแรกก็คือ การที่มีโอกาสคัดเลือกบุคลากรมาร่วมงานในหมวดวิชาของตน โดยคัดเลือกจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถหรือความถนัดในวิชานั้น ๆ โดยตรง นอกจากนั้นต้องส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ หรือสนับสนุนส่งเสริมให้ครูในหมวดวิชาได้เข้ารับการอบรมเพิ่มเติมด้านวิทยาการ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อนำความรู้นั้น ๆ มาปรับปรุงคานาการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้แล้วการประสานงานที่ดีของหัวหน้าหมวดวิชาย่อมจะทำให้งานในหมวดวิชาดำเนินไปด้วยดีอีกด้วย

^{๒๕} สุมิตร คุณานุกร และคณะ, เกณฑ์ประเมินผลโรงเรียนประถมศึกษา

(พระนคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๑๔), หน้า ๔๑ - ๔๖

๓. อาจารย์ผู้สอนในแต่ละหมวดวิชาในโรงเรียน อาจารย์ผู้สอนเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนเป็นสำคัญ ซึ่งมีปัจจัยเกี่ยวข้องของต่าง ๆ หลายประการ คือการสอนให้ตรงตามความมุ่งหมายของหลักสูตร การใช้วิธีสอนที่เหมาะสม การใช้อุปกรณ์การสอนใดเหมาะสม และการเอาใจใส่ต่อการสอนซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้เกิดจากตัวครูผู้สอนทั้งสิ้น การสอนมิได้หมายถึงแต่เพียงการให้วิชาความรู้เฉพาะเนื้อหาวิชาเท่านั้น แต่ต้องเน้นใหม่เรียนคิดเป็น และแก้ปัญหาใคควย สุมิตร คุณานุกร^{๓๐} กล่าวว่า การสอนคือการที่บุคคลคนหนึ่งนำเอาความรู้สึกรู้จักคิด และชีวิตของตนเองมาเผยให้บุคคลอีกคนหนึ่งทราบ เพื่อให้ผู้เรียนได้พิจารณาและเลือกสรรเอาคุณสมบัติ ทักษะคติ และค่านิยมที่จับใจมายึดถือเป็นของตนเอง และปฏิบัติตาม ดังนั้นการสอนจะได้ผลดีตามความมุ่งหมาย ผู้สอนจะต้องทุ่มเททั้งจิตใจและร่างกาย เลือกสรรวิธีสอนที่ดีและเหมาะสมตามเนื้อหาวิชา โดยถือว่าการสอนของครู เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และมีคุณสมบัติตามความมุ่งหมายของหลักสูตร

๔. เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในโรงเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่เหล่านี้ คือ

๔.๑ เจ้าหน้าที่แนะแนว ซึ่งมีบทบาทในการให้คำแนะนำ และเป็นพี่ปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนทั้งในเรื่องการเรียน และเรื่องส่วนตัว เช่น การเลือกวิชาเรียนของนักเรียน การศึกษาต่อ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีหน้าที่อื่น ๆ อีก เช่น ทำระเบียบสะสมทำประวัติ ให้คำแนะนำนักเรียนในเรื่องการเรียน ความประพฤติ ทดสอบความถนัดของนักเรียนคนต่าง ๆ ตลอดจนจัดหาทางช่วยเหลือให้นักเรียนที่ซัดสน และมีปัญหา^{๓๑}

^{๓๐} สุมิตร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน หน้า ๑๓๕.

งานต่าง ๆ เหล่านี้เจ้าหน้าที่แนะแนวมีบทบาทต่อการนำหลักสูตรไปใช้เป็นอย่างมาก เพราะตามหลักสูตรใหม่มีวิชาใหม่เรียนเลือกเรียนอย่างกว้างขวาง ฉะนั้นเจ้าหน้าที่แนะแนวจะต้องรู้ขอบข่ายของหลักสูตร โปรแกรมการเรียนแต่ละรายวิชา การจัดวิชาเลือก และความยากง่ายของวิชาต่าง ๆ เพื่อจะใคร่สามารถแนะนำให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความสามารถและความถนัด

๔.๒ เจ้าหน้าที่ทะเบียน เป็นบุคลากรที่เฝ้าต่อการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งโรงเรียนต้องมีหน่วยทะเบียนเพื่อรวบรวมทะเบียนประวัติของนักเรียนทุกคน ซึ่งในการเรียนระบบหน่วยกิตนักเรียนต้องลงทะเบียนในวิชาที่เรียนทั้งวิชาบังคับ และวิชาเลือก เจ้าหน้าที่ทะเบียนจะมีความสำคัญอย่างยิ่ง และต้องจัดใหม่เพียงพอสำหรับงานทะเบียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ ๆ เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ แมค เคลียร์ และ เฮนคลี (Mc, Cleary and Hencley) ได้เสนอแนะไว้ สรุปสาระสำคัญได้ ๔ ประการคือ^{๓๒}

๑. จัดทำโปรแกรมการศึกษา
๒. จัดทำทะเบียนและรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับตัวนักเรียน
๓. รายงานผลการเรียนของนักเรียนไปสู่ผู้ปกครอง
๔. รับลงทะเบียนวิชาเรียนของนักเรียน

๔.๓ เจาหน้าที่วัดผลการศึกษา เจาหน้าที่วัดผลการศึกษาเกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้เป็นอย่างมาก เพราะต้องควบคุมดูแลและการวัดผลการศึกษาทั้งหมดในโรงเรียน จึงต้องเป็นบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญโดยเฉพาะ เนื่องจากหลักการวัดผลตามหลักสูตรใหม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก ทั้งวิธีการจัด การเก็บคะแนน และการให้คะแนน เจาหน้าที่วัดผลจึงต้องผ่านการอบรมเป็นอย่างดี กรม สุกประเสริฐ ไคสรุพบว่า เจาหน้าที่วัดผลทำหน้าที่รับผิดชอบดังต่อไปนี้^{๓๓}

๑. ช่วยเหลือในการประเมินสถานการณ์ และเก็บรวบรวมความจริงทั้งหลายอันจะเป็นประโยชน์แก่การก่อรูปของสถาบันการศึกษา
๒. ช่วยประเมินวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในหลักสูตรหนึ่งหลักสูตรใดที่เพิ่งเริ่มสร้างขึ้นได้
๓. ช่วยประเมินกิจกรรมในการสอนในชั้นทดลองการให้หลักสูตร
๔. ช่วยประเมินกระบวนการวัดผล อันเป็นกิจกรรมต่อเนื่องของกระบวนการสอนตามหลักสูตรที่วางไว้
๕. ช่วยประเมินหลักสูตรว่าหลักสูตรจัดลำดับในการสอนการเรียนถูกต้องหรือไม่ และประเมินต่อไปว่า วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม กิจกรรมในการสอน และกิจกรรมการประเมินผลของหลักสูตรนั้น ๆ มีความสอดคล้องกันอย่างไรหรือไม่

^{๓๓} กรม สุกประเสริฐ, "นักวัดผล เพื่อพัฒนา", พัฒนาวัดผล (กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์, ๒๕๖๖), หน้า ๔๕.

๔.๔ เจาหน้าที่ห้องสมุด การบริการห้องสมุดเป็นการสนับสนุนการเรียนของนักเรียน เพราะตามหลักสูตรมุ่งให้นักเรียนรู้จักค้นหาความรู้ด้วยตนเอง มีนิสัยรักการอ่าน ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และพัฒนาการเรียนของนักเรียนและการสอนของครู ฉะนั้น เจาหน้าที่ห้องสมุดหรือบรรณารักษ์จะต้องเข้าใจวิธีจัดและการให้บริการ จึงต้องหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อปรับปรุงการจัดบริการให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น เช่น การปลูกฝังความรักในการอ่านหนังสือให้เกิดขึ้นแก่บุคคลทั่วไป และจัดบริการที่ดีโดยสม่ำเสมอ บรรณารักษ์จะต้องทราบรายวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนในโรงเรียน รู้จักประสานงานกับครูผู้สอนเพื่อจัดบริการด้านเอกสารหลักสูตร แบบเรียน ตลอดจนหนังสืออ่านประกอบอื่น ๆ สำหรับให้นักเรียนได้นค้นหาความรู้ได้กว้างขวางออกไป ทวี มุกชระโกษา^{๓๕} ได้กล่าวโดยสรุปว่าทางโรงเรียนควรจัดบริการห้องสมุดให้มีอาคารที่เป็นเอกเทศ หรืออย่างน้อยก็ควรเป็นห้องหนึ่งห้องใดโดยเฉพาะที่ให้ความสะดวกแก่นักเรียน มีกำลังเจ้าหน้าที่ เช่น บรรณารักษ์ซึ่งควรมีวุฒิปริญญาตรี หรือเคยเป็นครูมาแล้ว และได้รับการอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ ภายในห้องสมุดควรจัดหาหนังสืออ้างอิง หนังสืออ่านประกอบหลักสูตร แบบเรียน วารสาร หนังสือพิมพ์ และตำราคนควาสำหรับครู.

^{๓๔} ดร. ธนภูมิ, "แนวทางที่จะพัฒนาห้องสมุดให้เจริญก้าวหน้า", วารสารห้องสมุด (ปีที่ ๑๑, ฉบับที่ ๑, มกราคม - กุมภาพันธ์ ๒๕๑๐), หน้า ๒๕ - ๓๐.

^{๓๕} ทวี มุกชระโกษา และ ชลัช ลียะวณิช, บรรณารักษศาสตร์ (กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์, ๒๕๑๕), หน้า ๒๗ - ๒๘.

การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนขึ้นมาใหม่ โดยการเปลี่ยนแปลงแบบของหลักสูตร ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องทำติดต่อกันตลอดเวลา ฮิดดา ทาบ่า, Hilda Taba กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรหมายถึงการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรทั้งระบบหรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมด ตั้งแต่จุดมุ่งหมายและวิธีการ และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนี้จะมีผลกระทบกระเทือนทางความคิดและความรู้สึกนึกคิดของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เมื่อหลักสูตรมาถึงจุดที่ยากต่อการปรับปรุงก็จำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ ริชาร์ด เบอร์น (Richard W. Burns) กล่าวว่าการหลักสูตรมีความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงทั้งนี้สืบเนื่องมาจากเหตุผลต่าง ๆ ประเด็นสำคัญคือ ในปัจจุบันโลกที่เรามีชีวิตอยู่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีเหตุผลทำให้เกิดความไม่สอดคล้องระหว่างการศึกษาในโรงเรียนกับการดำรงชีวิตนอกโรงเรียน จึงน่าจะมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ทันกับสถานการณ์

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร กัลยา สฤษฏีกุล ได้กล่าวถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรไว้ดังต่อไปนี้^{๓๘}

36 Hilda Taba, op.cit p. 454.

37 Richard W. Burns and Gary D. Brooks, Curriculum Design in a Changing Society, (New Jersey : Englewood Cliffs, 1970), pp. 5-6.

^{๓๘} กัลยา สฤษฏีกุล, "สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตร", นิตยสาร บ (๓๐ มีนาคม ๒๕๐๘), หน้า ๑๗ - ๑๘ , ๔๓ - ๔๔.

๑. สภาพของสังคมเปลี่ยนแปลง ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลมากขึ้น จำนวนพลเมืองเพิ่มก่อให้เกิดปัญหาการอยู่อาศัย

๒. วัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไป วัฒนธรรมเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อว่านักเรียนจะได้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมด้วยความผาสุก

๓. ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และอุตสาหกรรม หลักสูตรจะเปลี่ยนเพื่อทันความก้าวหน้านั้น ๆ

๔. ปัญหาระหว่างประเทศ เช่น ปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและลัทธิทางการเมืองการปกครอง

๕. การเปลี่ยนแปลงทางค่านิยม เศรษฐกิจ ต้องเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพื่อแก้ไขปัญหานี้

๖. ปรัชญาการศึกษา และการศึกษาเปลี่ยนแปลง

๗. ความก้าวหน้าทางค่านิยมจิตวิทยา

หลักในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรจะต้องมีลำดับชั้นในการดำเนินการ ฮิลดา ตาบา (Hilda Taba) ได้กล่าวถึงลำดับชั้นของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรไว้ ๗ ชั้น คือ

๑. วิเคราะห์ความต้องการ

๒. กำหนดวัตถุประสงค์

๓. เลือกเนื้อหาวิชา

๔. จัดเนื้อหาวิชา
๕. เลือกประสบการณ์การเรียนรู้
๖. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่
๗. กำหนดวิธีการประเมินผล

วิธีเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรมักจะถูกต่อต้านจากผู้นำไปใช้ เพราะผู้กำหนดนโยบายและผู้นำนโยบายไปปฏิบัติไม่ได้ทำงานร่วมกันในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร นักการศึกษาได้เสนอวิธีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรไว้มากมายวิธี สุมิตร คุณานุกร ได้เสนอวิธีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ดังต่อไปนี้^{๕๐}

๑. การเปลี่ยนแปลงจากระดับผู้บริหาร (The Administrative Approach) เป็นการเปลี่ยนแปลงจากเบื้องบนมาสู่เบื้องล่าง วิธีนี้การดำเนินงานขึ้นนโยบายและการวางแผนเป็นไปด้วยความรวดเร็ว แต่เกิดช่องว่างระหว่างผู้กำหนดนโยบายกับผู้ปฏิบัติ เพราะผู้ปฏิบัติไม่ได้มีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจึงไม่เกิดความผูกพัน ทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

๒. การเปลี่ยนแปลงจากเบื้องล่างสู่เบื้องบน (The Grass Roots Approach) เป็นวิธีที่ผู้มีส่วนรวมในการเปลี่ยนแปลงคือ ผู้บริหารและบุคลากรระดับครู นักเรียน และประชาชนในท้องถิ่นร่วมกันกำหนดนโยบาย นั่นคือบุคคลทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจ วิธีนี้ลดปัญหาการต่อต้านลงได้มาก

^{๕๐} สุมิตร คุณานุกร, เรื่องเดิม, หน้า ๒๒๒ - ๒๔๐.

๓. การเปลี่ยนแปลงโดยวิธีสาธิต (The Demonstration Approach)

วิธีนี้เป็นวิธีที่ต้องการลดความรู้สึกไม่ปลอดภัยในบรรดาครู เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร จึงใช้วิธีสาธิตเพื่อให้ครูพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงโดยในชั้นแรกจัดให้มีการประชุมร่วมกัน เฉพาะ กลุ่มครูน้อย ๆ ก่อนแล้วกำหนดนโยบาย และวิธีการเปลี่ยนแปลง แล้วนำสิ่งที่ตกลงร่วมกัน ไปทดลองปฏิบัติในขอบเขตที่จำกัดโดยผู้บริหารอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้ แล้วให้ครู ทุกคนในโรงเรียนทราบผลการทดลอง และรายงานความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ โดยหวังว่า เมื่อการทดลองประสบผลสำเร็จ ครูส่วนใหญ่ในโรงเรียนก็จะพร้อมใจกันเปลี่ยนแปลงตามไป ด้วย จนการเปลี่ยนแปลงขยายขอบเขตไปทั่วโรงเรียน

๔. การเปลี่ยนแปลงอย่างมีระบบระเบียบ (Systematic Approach)

เป็นวิธีการเปลี่ยนแปลงที่เน้นถึงกระบวนการ และขั้นตอนที่เหมาะสมเกี่ยวกับโครงสร้างของ หลักสูตร โครงสร้างของสังคม และสภาพปัจจุบันอื่น ๆ ภายในโรงเรียน โดยตระหนักว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในโรงเรียนมีขอบเขตรวมถึงการเปลี่ยนความคาดหวัง และทัศนคติ ทางสังคมทั้งในโรงเรียน และสังคมด้วย

๕. การใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติ (Action Research) เป็นวิธีการวิจัย

หลักสูตรโดยมุ่งมั่นที่จะหาวิธีส่งเสริมให้ผลของการวิจัยถูกนำไปปฏิบัติให้เกิดผลจริง ๆ เป็น การวิจัยที่เน้นก่อให้เกิดผลต่อการปฏิบัติของแต่ละบุคคล เป็นสำคัญ ซึ่งสังเกตได้จาก การ แสวงหาออกทางการปฏิบัติการของครูที่ดีขึ้นกว่าเดิม

บุคลากรที่เกี่ยวข้องของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ประกอบด้วยนักบริหารการศึกษา นักจิตวิทยา ผู้เชี่ยวชาญวิชาเฉพาะ ครูใหญ่ ครู บุคลากรต่าง ๆ ในชุมชน และนักเรียน ไม่ควรทำอยู่แต่เฉพาะผู้บริหาร หรือผู้ทรงคุณวุฒิ เพียงฝ่ายเดียว เพราะจะทำให้เกิดช่องว่าง

ระหว่างผู้จัดทำหลักสูตรกับผู้ให้หลักสูตรชั้น คอนเนอร์ และ เอลเลน่า (Conner and Ellena) ได้กล่าวว่า ผู้มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรคือ ครูใหญ่ ศึกษานิเทศก์ และคนในชุมชน

ความเป็นมาของโรงเรียนมัธยมแบบประสม^{๔๒}

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ผู้เชี่ยวชาญยูเนสโก ได้สำรวจการศึกษาในประเทศไทย พบว่ามีนักเรียนสอบตกกลางคันสูงมาก สันนิษฐานว่าเนื่องจากหลักสูตรและการสอนไม่มีการยืดหยุ่นพอ ผลจากการสำรวจและขอเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จึงมีการปรับปรุงการศึกษาขึ้นที่ จังหวัดละเชิงเทรา โดยมุ่งทดลองทั้งในระดับอนุบาล ประถม มัธยม มัธยมศึกษาแบบประสม อาชีวศึกษา การฝึกหัดครู การบริหารการศึกษา และการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งโครงการนี้นับได้ว่าเป็นแนวคิดในการจัดการศึกษาแบบประสมขึ้นในประเทศไทย และเป็นแนวทางในการจัดตั้งโครงการ กมส. ขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๒๐

โครงการปรับปรุงการศึกษาที่จังหวัดละเชิงเทรา ได้จัดโรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษาชายและหญิง ให้ทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาแบบประสมซึ่งมีความมุ่งหมายที่จะให้นักเรียนได้ทดสอบความถนัดในวิชาชีพมากกว่าหนึ่งแขนง แมแต่ผู้ที่จะไปเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา โรงเรียนได้เปิดสอนวิชาการฝีมือ และวิชาการเกษตรให้นักเรียนชาย

41

Forest E. Conner and William J. Ellena, Curriculum

Hand book for School Administration (Washington: American Association of Administrators, 1967), p. 315.

๔๒

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, โครงการพัฒนามัธยมศึกษาโรงเรียนมัธยมแบบประสม แบบ ๑ (พระนคร : แผนกการพิมพ์วิทยาลัยครูสวนสุนันทา; ๒๕๑๑),

หน้า ๑๐ - ๑๔.

และเปิดสอนวิชาเกษตรกรรมศิลป์ และการฝีมือแก่นักเรียนหญิงในชั้นมัธยมปีที่ ๑ - ๓ ส่วนในระดับมัธยมปีที่ ๔ - ๖ (มัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ ปัจจุบัน) นักเรียนได้มีโอกาสเลือกเรียนวิชาอื่น ๆ เพิ่มขึ้นจากวิชาแกนความสายที่ตนถนัดคือวิชาสามัญ (สำหรับเตรียมเข้ามหาวิทยาลัย) วิชาอุตสาหกรรมศิลป์ เกษตรกรรมศิลป์ คหกรรมศิลป์ และธุรกิจศิลป์

การทดลองที่จังหวัดฉะเชิงเทราได้ผลดีในแง่ที่เกี่ยวกับ เวลา มาเรียนของเด็ก และนักเรียนที่สำเร็จออกไปเรียนต่อก็เรียนได้ดี กระทรวงศึกษาธิการจึงได้เริ่มโครงการปรับปรุงการศึกษาของจังหวัดชลบุรีขึ้นอีกโครงการหนึ่ง ในปีพ.ศ. ๒๔๘๗ ผลการปรับปรุงการศึกษาในสองจังหวัดนี้ได้เป็นแนวทางสำหรับการวางแผนการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๐๓ ขึ้น โครงการที่จังหวัดชลบุรี เน้นการสอนวิชาหัตถศึกษาทั้งในระดับประถมและมัธยมศึกษา และการสอนตามหลักสูตรก็ได้ยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับภูมิประเทศและเหตุการณ์มากขึ้น

การเน้นวิชาหัตถศึกษาหรือที่เรียกว่าศิลปปฏิบัติมีหลักการ เช่น เกี่ยวกับการสอน วิชาศิลปปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมแบบประสมปัจจุบัน คือมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ และเพื่อให้นักเรียนได้รู้ถึงความสนใจหรือไม่สนใจในวิชาชีพบางอย่าง ที่จักให้นักเรียนได้เรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกอาชีพได้โดยไม่มีผิดพลาด ต่อเมื่อได้ตัดสินใจเลือกเอาอาชีพใดแล้วจึงเข้าประกอบอาชีพนั้น โดยอาศัยความชัดเจน และความมั่งคั่งที่มีอยู่ เป็นพื้นฐานแล้วให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองได้ทันที การจัดโรงเรียนมัธยมแบบประสมที่จังหวัดฉะเชิงเทราหยุดชะงักไปเมื่ออยู่ในสภาวะสงครามให้ความช่วยเหลือ ทั้งนี้เพราะเหตุผลหลายประการ ประการที่สำคัญคือโครงการนี้จัดเป็นครั้งแรกและจัดในขอบเขตจำกัด แต่นักเรียนที่จบจากที่นี่ต้องไปแข่งขันเพื่อเข้าเรียนต่อในที่อื่น ๆ ซึ่งนักเรียนได้รับความลำบากเพราะขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนมัธยมแบบประสม และโรงเรียนที่นักเรียนไปสมัครเข้าเรียน ต่อ อีกประการหนึ่งผู้เชี่ยวชาญที่มาช่วยเหลือก็มีหลายชาติ หลายภาษา ต่างมีหลักการและประสบการณ์ต่างกัน และระยะเวลาที่ผู้เชี่ยวชาญมาช่วยเหลือก็สั้นมาก ทำให้ขาดความต่อเนื่อง

แต่โครงการทั้งสองนี้ก็ได้เฝ้าพบปะใหม่แก่วิชาศิลปปฏิบัติ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๐๔ เป็นต้นมา
กระทรวงศึกษาธิการได้ให้โรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรงเรียนเปิดสอนวิชาศิลปปฏิบัติ

โรงเรียนมัธยมแบบประสมที่ถาวรแห่งแรกของประเทศไทย เริ่มขึ้นที่จังหวัด
นครราชสีมา ในปีพ.ศ. ๒๕๐๓ การวางโครงการโรงเรียนนี้เริ่มขึ้นพร้อมกับการวางแผน
การศึกษาชาติในปีพ.ศ. ๒๕๐๓ เช่นกัน แต่แผนการศึกษาฉบับนี้ไม่ได้รวมโรงเรียนใหม่ไว้
ด้วย เพราะกระทรวงศึกษาธิการยังถือว่ายังเป็นโรงเรียนทดลองอยู่ และมีเพียงโรงเรียนเดียว
คือโรงเรียนสุรนารีวิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนสตรีประจำจังหวัดนครราชสีมา ความสำเร็จที่
โรงเรียนนี้ได้ช่วยในการจัดวิชาให้เด็กเรียนตามความถนัด และความสนใจ ได้ทำให้กระทรวง
ศึกษาธิการจัดโรงเรียนมัธยมแบบประสมแห่งที่สองขึ้นในจังหวัดเดียวกันคือ โรงเรียนราชสีมา
วิทยาลัย ซึ่งเป็นโรงเรียนชายประจำจังหวัด โรงเรียนมัธยมประสมทั้งสองโรงเรียนนี้เป็นก้าวที่
สำคัญก้าวหนึ่งในการปรับปรุงการมัธยมศึกษาของประเทศไทย ความสำเร็จที่เห็นได้ชัดมีหลาย
ประการ เช่น ทศนคติของนักเรียนหรือผู้ปกครองที่หันมาวิชาชีพทางช่างต่าง ๆ เปลี่ยนไปใน
ทางที่ดี ^{๘๓}

เมื่อการทดลองจัดการมัธยมศึกษาแบบประสมที่จังหวัดนครราชสีมาประสบผลสำเร็จ
เป็นที่พอใจ กระทรวงศึกษาธิการจึงวางนโยบายที่จะขยายการศึกษาแบบนี้ให้กว้างขวางขึ้นอีก
เท่าที่จะทำได้ ในระยะแรกยังมีปัญหาเรื่องขาดแคลนครูวิชาชีพ และปัญหาเรื่องงบประมาณ
ที่จะต้องใช้จ่ายจำนวนมาก จึงได้วางโครงการที่จะปรับปรุงโรงเรียนเพียง ๒๐ โรงเรียน
โดยมีแนวการปรับปรุง ๔ ข้อ คือ ^{๘๔}

^{๘๓} วิทยาลัยครูมหาสารคาม และวิทยาลัยวิชาการศึกษามหาสารคาม, ข้อคิดในการ
จัดการมัธยมศึกษาในประเทศไทย (ขอนแก่น : โรงพิมพ์ศิริวัฒน์, ๒๕๖๒), หน้า ๑๖๘ - ๑๗๐.

^{๘๔} กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, เรื่องเดิม หน้า ๑๖ - ๒๐.

๑. ปรับปรุงคุณภาพการเรียน การสอนและการบริหารการศึกษาโดยจัดใหม่ การอำนวยการ และผู้บริหาร และบรรจุบุคลากรที่มีคุณวุฒิเหมาะสมเพิ่มขึ้น

๒. ปรับปรุงอาคาร เครื่องมือเครื่องใช้ และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการทำงาน

๓. ปรับปรุงหลักสูตรให้นักเรียนแต่ละคนได้มีโอกาสเลือกเรียนวิชาที่เหมาะสมแก่ ความถนัดและความสนใจของตน และสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

๔. จัดตั้งศูนย์ให้ศึกษานิเทศก์ได้คลอบคลำ และวางแผนตามแนวการศึกษาสมัยใหม่ และเพื่อปรับปรุงการสอนโดยเฉพาะการสอนของโรงเรียนในโครงการ

เป้าหมายของโครงการเดิมกำหนดจะเริ่มเปิดโรงเรียนเป็นนัยแบบประสม ใต้ครบ ๒๐ โรงเรียนในระยะ ๓ ปี แต่เมื่อเริ่มโครงการปีที่ ๑ ไปแล้วปรากฏว่ามีปัญหา เรื่องการขาดแคลนครูวิชาช่างมาก จึงได้ขยายเวลาการเปิดโรงเรียนออกเป็น ๕ ปี คือ

ปีการศึกษา ๒๕๐๐ เริ่มเปิดแบบประสม ๖ โรงเรียนได้แก่

๑. โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย (กรุงเทพฯ)
๒. โรงเรียนพินิจวิทยาลัย (กรุงเทพฯ)
๓. โรงเรียนนครสวรรค์ (นครสวรรค์)
๔. โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย (นครราชสีมา)
๕. โรงเรียนแกนนครวิทยาลัย (ขอนแก่น)
๖. โรงเรียนรอยเอ็ดวิทยาลัย (รอยเอ็ด)

ปีการศึกษา ๒๕๖๑ เปิดเป็นแบบประสมเพิ่มขึ้น ๓ โรงเรียน ได้แก่

๗. โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์	(ฉะเชิงเทรา)
๘. โรงเรียนอุครพิทยานุกูล	(อุครธานี)
๙. โรงเรียนสุพรรณวิทยาลัย	(เชียงใหม่)

ปีการศึกษา ๒๕๖๒ เปิดเป็นแบบประสมเพิ่มขึ้น ๔ โรงเรียน ได้แก่

๑๐. โรงเรียนนิยะมหาราชาลัย	(นครพนม)
๑๑. โรงเรียนหาคีใหญ่วิทยลัย	(สงขลา)
๑๒. โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง	(ยะลา)
๑๓. โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม	(เชียงราย)

ปีการศึกษา ๒๕๖๓ เปิดเป็นแบบประสมเพิ่มขึ้น ๔ โรงเรียน ได้แก่

๑๔. โรงเรียนชลราษฎรอำรุง	(ชลบุรี)
๑๕. โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม	(สระบุรี)
๑๖. โรงเรียนอนุวาทย์วิทยาลัย	(ลำปาง)
๑๗. โรงเรียนเบญจมมหาราชา	(อุบลราชธานี)

ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เปิดเป็นแบบประสมเพิ่มขึ้น ๓ โรงเรียน ได้แก่

๑๘. โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี	(พิษณุโลก)
๑๙. โรงเรียนอนุชยาวิทยาลัย	(พระนครศรีอยุธยา)
๒๐. โรงเรียนเบญจมราชูทิศ	(นครศรีธรรมราช)

๔๕
สภาพของโรงเรียนมัธยมแบบประสม

หลักสูตร หลักสูตรมัธยมศึกษาแบบประสมแบ่งออกเป็นระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีกำหนดเวลาเรียน ๓ ปี ระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลายมีกำหนดเวลาเรียน ๒ ปี เกณฑ์โรงเรียนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นกำหนด
เวลาเรียน ๓ ปีต่อเนื่องกัน โดยมีหลักการว่านักเรียนทุกคนจะต้องเรียนทุกวิชาเหมือนกัน
เพื่อเป็นการสำรวจความสนใจ ความถนัด และความสามารถ ในปีต่อไปจะกำหนดวิชาที่
บังคับให้เรียนเหมือนกันน้อยลง และได้วิชาเลือกตามความถนัดหรือความสนใจมากขึ้นตาม
ลำดับ โดยแบ่งระยะเวลาเรียนออกไปเป็นคาบ ๆ ละ ๕๐ นาที ให้มีเวลาเรียนสัปดาห์
หนึ่งไม่น้อยกว่า ๕ วัน กำหนดให้เรียนสัปดาห์ละ ๓๕ คาบ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ ๒ - ๓ สัปดาห์ละ ๓๐ - ๓๕ คาบ ในปีหนึ่งมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ๓๕ สัปดาห์

ส่วนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นหลักสูตรต่อเนื่องจากประโยคมัธยมศึกษา
ตอนต้น กำหนดเวลาเรียน ๒ ปี ต่อเนื่องกันโดยมีหลักการว่าจะให้หลักสูตรแผนกศิลป์ และ
วิทยาศาสตร์ของหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. ๒๕๐๓ และระเบียบวิวัฒนาการ พ.ศ.
๒๕๐๓ ส่วนแผนกทั่วไปนั้นจะมีวิชาเลือกสายคหกรรมศิลป์ สายธุรกิจศิลป์ สายอุตสาหกรรมศิลป์
สายเกษตรกรรมศิลป์ ฯลฯ ทุกแผนกให้มีเวลาเรียนในสัปดาห์หนึ่งไม่น้อยกว่า ๕ วัน กำหนด
ให้เรียนสัปดาห์ละ ๓๐ - ๓๕ คาบ คาบละ ๕๐ นาที โดยให้เรียนวิชาบังคับร่วมสัปดาห์ละ

๔๕

กองแผนงานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายก
รัฐมนตรี, รายงานติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนมัธยมแบบประสม
๒๕๑๐ - ๒๕๑๒ ฉบับอัครสำเนา, หน้า ๔ - ๑๐.

๑๕ คาบ วิชาเฉพาะสี่ปีค่าหละ ๒๐ คาบ ในแผนกทั่วไปมีทั้งหลักสูตร พ.ศ. ๒๕๐๓ และหลักสูตร ก.ม.ส. ซึ่งได้กำหนดอัตราเวลาเรียนวิชาบังคับและวิชาเลือกดังนี้

วิชาบังคับรวม	๑๕ คาบ/สี่ปีค่า
วิชาเลือกเฉพาะแผนก	๕ คาบ/สี่ปีค่า
วิชาเลือก	๑๕ คาบ/สี่ปีค่า

สำหรับวิชาเลือกเฉพาะแผนกมีวิชาที่กำหนดให้เลือกคือวิทยาศาสตร์ทั่วไป ๕ คาบ/สี่ปีค่า หรือเคมี-ชีววิทยา ๕ คาบ/สี่ปีค่า หรือฟิสิกส์ ๕ คาบ/สี่ปีค่า อย่างใดอย่างหนึ่ง ส่วนวิชาเลือกเสรีจำนวน ๑๕ คาบ/สี่ปีค่า นั้นให้นักเรียนเลือกเรียนได้อย่างเสรีตามความถนัดและความสนใจ แต่ในทางปฏิบัติโดยทั่ว ๆ ไป โรงเรียนได้จัดวิชาเป็นชุด แต่ละชุดมีวิชาเลือกโดยเสรี หรือขอให้เลือกเป็นชุดทั้งหมดเลย ทั้งนี้แล้วแต่ความเหมาะสมและความพร้อมของโรงเรียน

สำหรับค่าใช้จ่ายตามโครงการนั้นกรมวิสามัญศึกษาได้ประมาณค่าใช้จ่ายดำเนินโครงการนี้ไว้ ๓๑๖.๔ ล้านบาท แต่ต่อมาได้แก้ไขปรับปรุงประมาณการค่าใช้จ่ายโครงการนี้ใหม่เพิ่มขึ้นเป็น ๔๔๘.๕ ล้านบาท^{๔๖} เนื่องจากระดับราคาค่าก่อสร้าง ค่าครุภัณฑ์และค่าอุปกรณ์มีแนวโน้มสูงขึ้นกว่าในขณะวางโครงการเมื่อ ๓ ปีก่อนมาก การขยายเวลาของโครงการจาก ๕ ปี เป็น ๘ ปี ทำให้ต้องรวมรายจ่ายประจำของ ๒ ปีหลังเข้าในค่าใช้จ่ายของโครงการเดิมด้วย และการปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ทำให้ค่าใช้จ่ายยกเงินเดือนและค่าจ้างสูงกว่าเดิมมาก เนื่องจากการดำเนินงานในโรงเรียนมัธยมแบบประสมต้องลงทุนเป็นจำนวนมากน่าจะมีความพร้อมและเอื้ออำนวยต่อการนำหลักสูตรใหม่มาใช้เป็นอย่างดี จึงขอเสนอค่าใช้จ่ายในการดำเนินการโรงเรียนมัธยมแบบประสมเพื่อเป็นข้อมูลในการ

^{๔๖}กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, เรื่องเดิม หน้า ๑๕ - ๒๔.

พิจารณาดังต่อไปนี้

เงินช่วยเหลือจากยูรอม	๔.๔	ล้านบาท
เงินช่วยเหลือจากแคนาดา	๑๖.๐	ล้านบาท
เงินกู้จากแคนาดา	๑๗.๔	ล้านบาท
เงินกู้จากธนาคารแห่งประเทศไทย	๑๖๘.๘	ล้านบาท
เงินงบประมาณแผ่นดิน ๕ ปีแรก	๑๗๑.๘	ล้านบาท
เงินงบประมาณแผ่นดิน ๒ ปีหลัง	๑๐๘.๘	ล้านบาท
รวม	๔๘๘.๕	ล้านบาท

ค่าใช้จ่ายของโครงการ ฯ จำแนกได้ดังนี้

ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	๑๗๕.๒	ล้านบาท
ค่ากรรมสิทธิ์	๒๑.๒	ล้านบาท
ค่าอุปกรณ์	๔๗.๗	ล้านบาท
ค่าวัสดุฝึก	๕๑.๓	ล้านบาท
ค่าบริการและขนส่งอุปกรณ์	๑๓.๖	ล้านบาท
ค่าเงินเคื้อนและค่าจ้าง	๑๑๐.๓	ล้านบาท
ค่าบำรุงรักษา	๔๕.๖	ล้านบาท
ค่าฝึกอบรมและดูงานต่างประเทศ	๑๔.๐	ล้านบาท
ค่าใช้จ่ายผู้เชี่ยวชาญ	๕.๐	ล้านบาท
ค่าฝึกอบรมในประเทศ	๒.๘	ล้านบาท
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	๑.๘	ล้านบาท
รวม	๔๘๘.๕	ล้านบาท

คานอาคารสถานที่โรงเรียนในโครงการ กมส.ได้รั้งงบประมาณค่าที่ดิน และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เช่น อาคารเรียน โรงฝึกงานอุตสาหกรรมศิลป์ โรงฝึกงาน คหกรรมศิลป์ โรงฝึกงานเกษตรกรรมศิลป์ โรงเทคนิคฯ อาคารวิทยาศาสตร์ โรงอาหาร หอประชุม และอาคารอื่น ๆ ดังนี้

๑. โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย	๕,๕๕๕,๐๐๐.๐๐	บาท
๒. โรงเรียนทิพย์วิทยาลัย	๘,๕๘๕,๐๐๐.๐๐	บาท
๓. โรงเรียนนครสวรรค์	๗,๓๒๕,๐๐๐.๐๐	บาท
๔. โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย	๑๕,๓๐๐,๐๐๐.๐๐	บาท
๕. โรงเรียนแกนนครวิทยาลัย	๘,๖๖๕,๐๐๐.๐๐	บาท
๖. โรงเรียนรอยเอื้อวิทยาลัย	๗,๑๑๐,๐๐๐.๐๐	บาท
๗. โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์	๗,๓๕๕,๐๐๐.๐๐	บาท
๘. โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย	๔,๕๕๐,๐๐๐.๐๐	บาท
๙. โรงเรียนอุครพิทยานุกูล	๕,๘๘๕,๐๐๐.๐๐	บาท
๑๐. โรงเรียนปิยะมหาราชาลัย	๗,๕๑๐,๐๐๐.๐๐	บาท
๑๑. โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย	๘,๓๗๕,๐๐๐.๐๐	บาท
๑๒. โรงเรียนกณะราษฎร์บำรุง	๑๐,๕๓๐,๐๐๐.๐๐	บาท
๑๓. โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม	๕,๘๐๐,๐๐๐.๐๐	บาท
๑๔. โรงเรียนชลราษฎรอำรุง	๑๐,๕๓๐,๐๐๐.๐๐	บาท
๑๕. โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม	๗,๕๘๕,๐๐๐.๐๐	บาท
๑๖. โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย	๗,๕๐๐,๐๐๐.๐๐	บาท
๑๗. โรงเรียนเบญจามะหาราช	๑๐,๘๘๐,๐๐๐.๐๐	บาท
๑๘. โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี	๘,๒๒๐,๐๐๐.๐๐	บาท
๑๙. โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย	๗,๗๗๕,๐๐๐.๐๐	บาท
๒๐. โรงเรียนเบญจมราชูทิศ	๑๓,๕๗๐,๐๐๐.๐๐	บาท

เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ทางโครงการ กรมส. ได้จัดตั้งงบประมาณสำหรับ
โรงเรียนต่าง ๆ ดังนี้

โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย	๕๐๓,๕๒๐.๐๐	บาท
โรงเรียนพินธุวิชาติวิทยาลัย	๕๑๑,๓๖๐.๐๐	บาท
โรงเรียนนครสวรรค์	๖๕๗,๕๑๐.๐๐	บาท
โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย	๕๕๕,๐๕๐.๐๐	บาท
โรงเรียนแกนนครวิทยาลัย	๖๕๔,๕๑๐.๐๐	บาท
โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย	๕๔๕,๒๕๐.๐๐	บาท
โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎ์	๗๒๖,๕๒๐.๐๐	บาท
โรงเรียนอุตรดิตถ์วิทยาลัย	๖๕๗,๕๑๐.๐๐	บาท
โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย	๖๕๗,๓๕๕.๐๐	บาท
โรงเรียนปิยะมหาราชาลัย	๕๖๗,๗๑๐.๐๐	บาท
โรงเรียนหาคดีใหญ่วิทยาลัย	๗๐๐,๒๑๐.๐๐	บาท
โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง	๗๖๕,๘๒๕.๐๐	บาท
โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม	๕๔๕,๒๕๐.๐๐	บาท
โรงเรียนชลราษฎรอำรุง	๖๕๗,๕๐๐.๐๐	บาท
โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม	๖๕๗,๕๐๐.๐๐	บาท
โรงเรียนมกุฎราชวิทยาลัย	๖๕๒,๓๗๐.๐๐	บาท
โรงเรียนเบญจมะมหาราช	๖๕๗,๕๕๐.๐๐	บาท
โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี	๕๐๕,๘๓๐.๐๐	บาท
โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย	๖๕๗,๕๐๐.๐๐	บาท
โรงเรียนเบญจมราชูทิศ	๖๗๒,๓๕๐.๐๐	บาท
รวม	๑๓,๖๕๕,๑๒๐.๐๐	บาท

ตามคุณภาพของอาจารย์ผู้สอนและเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ทางโครงการ คมส. ใ้ส่งครูและศึกษานิเทศก์ไปศึกษาข้อและงานที่ประเทศแคนาดา นอกจากนั้นยังได้จัดให้มีการอบรมและสัมมนาภายในประเทศ เช่น การสัมมนาผู้บริหารโรงเรียน และอบรมครูผู้สอนวิชาต่าง ๆ นอกจากนั้นคณะศึกษานิเทศก์ได้ออกไปนิเทศโรงเรียนในโครงการ คมส. ทุก ๆ หมาดวิชา หมาดวิชาละ ๒ ครั้ง ทุกโรงเรียน ยิ่งไปกว่านั้นประเทศแคนาดายังได้ส่งผู้เชี่ยวชาญมาร่วมงาน ๕ คน เป็นระยะเวลา ๒ ปี ตามแขนงวิชาบริหารการศึกษา หลักสูตร และการสอนวิชาสามัญ หลักสูตรและการสอนวิชา ศิลปปฏิบัติ การแนะแนว และผู้เชี่ยวชาญทางคานอุปกรณ^{๕๕}

ลักษณะของหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาคอนเพลาย ฉบับพุทธศักราช ๒๕๑๔

เพื่อให้เห็นถึงลักษณะความคล้ายกันระหว่างหลักสูตรโรงเรียนมัธยมแบบประสมกับหลักสูตรมัธยมศึกษาคอนเพลาย พ.ศ. ๒๕๑๔ จึงขอกล่าวถึงลักษณะของหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาคอนเพลาย พ.ศ. ๒๕๑๔ ในแง่เปรียบเทียบและการประยุกต์ใช้ในโรงเรียนมัธยมแบบประสมดังต่อไปนี้

หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาคอนเพลาย พุทธศักราช ๒๕๑๔ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ในปีการศึกษา ๒๕๑๔ แยกกล่าวได้ ๒ ด้าน คือโครงสร้างทั่วไป และองค์ประกอบของหลักสูตร

โครงสร้างทั่วไปของหลักสูตร มีลักษณะดังนี้

๑. หลักสูตรนี้ไม่มีแผนกวิทยาศาสตร์ แผนกศิลป์ และแผนกทั่วไป ไม่มีการแบ่งเป็นสายสามัญหรือสายอาชีพ^{๕๖} เพราะจัดเป็นหลักสูตรเดี่ยว ผู้เรียนมี

^{๕๕}กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๑ - ๕๓.

^{๕๖}กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาคอนเพลาย พุทธศักราช ๒๕๑๔ (กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์กรมยุทธศึกษาทหารบก, ๒๕๑๔), หน้า ๑.

ความถนัดทางใดก็สามารถเลือกเรียนไปในทางที่ถนัด ซึ่งเมื่อเทียบกับหลักสูตร คมส. แล้วจะมีลักษณะใกล้เคียงกัน ต่างกันตรงที่ว่าหลักสูตร คมส. นั้นในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ยังคงแบ่งเป็น ๓ แผนก คือวิทยาศาสตร์ ศิลป และแผนกทั่วไป แต่ในแต่ละแผนกมีวิชาเลือกให้ผู้เรียนเลือกเรียนอย่างกว้างขวาง วิชาเลือกมีทั้งภาคทฤษฎีและวิชาเลือกภาคปฏิบัติ หลักสูตรทั้งสามแผนกของโรงเรียน คมส. ต้องเรียนวิชาบังคับรวม ๑๕ คาบ และวิชาเลือกเฉพาะแผนกอีกอย่างละ ๒๐ คาบ ซึ่งจะเห็นได้ว่าทั้งหลักสูตร คมส. และหลักสูตรใหม่ประยุกต์ใช้กันได้เป็นอย่างดี

๒. การเรียนในแต่ละปีการศึกษาแบ่งออกเป็น ๒ ภาคเรียน แต่อาจเปิดภาคฤดูร้อนได้ โรงเรียนจะต้องเปิดทำการสอนอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๕ วัน ซึ่งทำให้เวลาเรียนจริงมากกว่าการสอนระบบ ๓ ภาคเรียน และยังสอดคล้องกับระดับอุดมศึกษาด้วย^{๕๐} สำหรับการเปิดภาคฤดูร้อนนั้นจะทำการสอนซ่อมรายวิชาที่นักเรียนสอบตก และสอนเสริมรายวิชาที่นักเรียนยังไม่ได้เรียน หลักสูตร คมส. ก็กำหนดให้เรียนอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๕ วัน เรียนสัปดาห์ละ ๓๕ คาบ ๆ ละ ๕๐ นาที เหมือนหลักสูตรใหม่ฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๔ จะแตกต่างกันก็ตรงที่หลักสูตรใหม่เรียนปีละ ๒ ภาค ส่วนหลักสูตร คมส. เรียนปีละ ๓ เทอม ฉะนั้นเมื่อนำหลักสูตรใหม่มาใช้ในโรงเรียนมัธยมแบบประสมจึงใช้ได้ทันที

โครงสร้างที่เป็นองค์ประกอบของหลักสูตร หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. ๒๕๑๔ ทั้งความมุ่งหมาย เนื้อหา วิธีสอนและการประเมินผล มีลักษณะคล้ายกับหลักสูตร คมส. หลายประการซึ่งขอล่าวในแง่ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. ความมุ่งหมาย หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้กำหนดความมุ่งหมายไว้ว่าเพื่อที่จะฝึกอบรมเยาวชนไทยให้มีความรู้และทักษะ

^{๕๐} วิเวก ปวงสุทธิพงษ์, "จุดหมาย หลักสูตร และโครงสร้างของหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. ๒๕๑๔", มิตรคุณ, ๑๐ (มิถุนายน, ๒๕๑๔), หน้า ๒๓-๒๖.

เจตคติ และวัฒนธรรมอันจำเป็นต่อการประกอบอาชีพ การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตย ลักษณะของหลักสูตรที่จัดไว้มีความยืดหยุ่นที่จะให้นักเรียนเลือกเรียนตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ หลักสูตรใดก็ถึงความมุ่งหมายไว้ ๕ ข้อ ซึ่งความมุ่งหมายนี้นอกจากจะครอบคลุมจุดมุ่งหมายหลักสูตรเดิมแล้วยังได้เพิ่มจุดมุ่งหมายที่จำเป็นอันจะทำให้บรรลุตามความมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ และจุดมุ่งหมายที่เขียนไว้ในแต่ละข้อมีความชัดเจนและใกล้เคียงกับจุดมุ่งหมายหลักสูตร กรมส. มาก หลักสูตร กรมส. มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้มีการศึกษาทั่วไปอันเหมาะสมแก่วัยและสภาพของสังคม และให้ได้มีการศึกษาเฉพาะตามความสนใจ ความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้ได้มีความรู้ความสามารถและทักษะอันเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ หรือได้มีพื้นความรู้อันจำเป็นแก่การฝึกงานหรือการศึกษาต่อไป เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีเจตคติอันพึงปรารถนา มีความสำเร็จในการดำรงชีวิตเพื่อประโยชน์แก่ตนและส่วนรวม อภิธานะของวิชาที่จัดไว้ก็ยืดหยุ่น นักเรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความถนัดและความสนใจ

๒. เนื้อหา หลักสูตรใหม่ได้กำหนดเนื้อหาวิชาที่นักเรียนจะต้องเรียนไว้เป็น ๓ พวกคือ ผู้ที่จบหลักสูตรจะต้องเรียนวิชาบังคับได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา พุทธนามัย หมวดละ ๔ วิชา โดยจะต้องเรียนทุกภาคเรียน และวิชาบังคับเลือกคือวิทยาศาสตร์ ๒ วิชา ซึ่งอาจจะเรียนภาคใดก็ได้ รวมวิชาบังคับต้องเรียน ๓๘ หน่วยกิต และเรียนวิชาเลือกจากหมวดวิชาต่าง ๆ อีกไม่น้อยกว่า ๒๒ หน่วยกิต^{๕๑} สำหรับหมวดวิชาที่มีในหลักสูตรระเบียบมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้แก่ หมวดวิชาภาษาไทย สังคมศึกษา พุทธนามัย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาต่างประเทศที่ ๒ ศิลปศึกษา หมวดวิชาอื่น กิจกรรมพิเศษ และหมวดวิชาชีพ ศิลปปฏิบัติ เช่น เกษตรกรรม คหกรรมศาสตร์ ชุรกิจศึกษา อุตสาหกรรมศึกษา ฯลฯ

^{๕๑}กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, เรื่องเดิม หน้า ๖.

ซึ่งเนื้อหาวิชาบังคับและวิชาเลือกที่นักเรียนจะต้องเรียนมีดังนี้

วิชาบังคับ ๓๔ หน่วยกิต

ภาษาไทย	๑๒ หน่วยกิต
สังคมศึกษา	๑๒ หน่วยกิต
พลานามัย	๔ หน่วยกิต
วิทยาศาสตร์	๖ หน่วยกิต

วิชาเลือก รวมกันแล้วไม่น้อยกว่า ๒๒ หน่วยกิต เลือกจากหมวดวิชา
ต่าง ๆ ตามเกณฑ์ดังนี้

ภาษาไทย	ไม่เกิน	๑๒	หน่วยกิต
สังคมศึกษา	ไม่เกิน	๑๒	หน่วยกิต
พลานามัย	ไม่เกิน	๑๒	หน่วยกิต
วิทยาศาสตร์	ไม่เกิน	๔๔	หน่วยกิต
คณิตศาสตร์	ไม่เกิน	๒๔	หน่วยกิต
ภาษาอังกฤษ	ไม่เกิน	๔๐	หน่วยกิต
ภาษาต่างประเทศที่ ๒	ไม่เกิน	๑๒	หน่วยกิต
ศิลปศึกษา	ไม่เกิน	๑๒	หน่วยกิต
กิจกรรมพิเศษ	ไม่เกิน	๔	หน่วยกิต
วิชาอื่น ๆ	ไม่เกิน	๘	หน่วยกิต
วิชาชีพ	ไม่เกิน	๓๒	หน่วยกิต

เนื้อหาตามหลักสูตรใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๘ เมื่อนำไปใช้ในโรงเรียนมัธยม
แบบประสมก็สามารถประยุกต์ใช้ได้ทันที เพราะหลักสูตรโรงเรียนมัธยมแบบประสม
ทั้งแผนกวิทยาศาสตร์ ศิลป และแผนกทั่วไปจะต้องเรียนทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือก
เช่นเดียวกัน ทั้ง ๓ แผนกต้องเรียนวิชาบังคับรวมแผนกละ ๑๕ คาบต่อสัปดาห์ โดยมี
ได้แก่ภาษาอังกฤษ ๕ คาบ ภาษาไทย ๓ คาบ สังคมศึกษา ๔ คาบ คณิตศาสตร์ ๓ คาบ

และแต่ละแผนกต้องเลือกเรียนวิชาเลือกเฉพาะแผนกอีก ๒๐ คาบ คือ

แผนกวิทยาศาสตร์ ต้องเลือกเรียนดังนี้

ภาษาอังกฤษ	๑๓	คาบ
ฟิสิกส์ เคมีและชีววิทยา	๑๐	คาบ
วิทยาศาสตร์ภาคปฏิบัติ	๒	คาบ
คณิตศาสตร์	๕	คาบ

แผนกศิลป์ ต้องเลือกเรียนดังนี้

ภาษาไทย	๒	คาบ
ภาษาอังกฤษ	๕	คาบ
สังคมศึกษา	๓	คาบ
วิทยาศาสตร์ทั่วไป	๕	คาบ
คณิตศาสตร์หรือภาษาต่างประเทศ	๕	คาบ

แผนกทั่วไป ต้องเลือกเรียนดังนี้

วิทยาศาสตร์ทั่วไป	}	๕	คาบ
หรือเคมี ชีว			
หรือฟิสิกส์			

วิชาเลือกเสรี ๑๕ คาบ

วิชาเลือกเสรีนักเรียนอาจเลือกเรียนจากวิชาสามัญหรือจากวิชาศิลปปฏิบัติ หรือทั้งสองอย่างก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจ ความถนัดและความสามารถของนักเรียน

๓. การสอนหรือการนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรใหม่จัดการสอนโดยจัดเป็นโปรแกรมการเรียน โดยยึดหลักที่ว่าต้องเรียนวิชาบังคับ วิชาเลือกพื้นฐาน และวิชาเลือกเสรี เช่น โปรแกรมสำหรับนักเรียนที่มีความถนัดทางภาษาจะเรียนวิชาบังคับตามที่กำหนด กับเลือกเรียนวิชาภาษาไทย สังคม วิทยาศาสตร์ และเลือกเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ๓๖ หน่วยกิต ภาษาฝรั่งเศส ๑๖ หน่วยกิต และคณิตศาสตร์ ๔

หน่วยกิต ที่เหลือจะเป็นวิชาเลือกเสรีประมาณ ๑๔ หน่วยกิต^{๕๒} ซึ่งจะเห็นได้ว่าลักษณะการนำหลักสูตรไปใช้ก็มีลักษณะเดียวกับหลักสูตร คมส. คือมีทั้งวิชาบังคับ วิชาเลือก และวิชาเลือกเสรี จะแตกต่างกันก็คือหลักสูตร คมส. มีแผนก แยกหลักสูตรใหม่ไม่มีแผนก แต่เป็นพื้นฐานสังเกตว่าการจัดโปรแกรมการเรียนตามหลักสูตรใหม่ก็มีลักษณะไปในแนวโปรแกรมคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์ โปรแกรมภาษา และโปรแกรมวิชาชีพ นอกจากนี้ตามหลักสูตรใหม่นั้นเรียนรายวิชาเป็นภาค ส่วนหลักสูตร คมส. เรียนวิชาเป็นรายปี

๔. การประเมินผล หลักสูตรใหม่ได้เปลี่ยนวิธีการวัดผลจากเดิมซึ่งเดิมถือผลการสอบครั้งสุดท้ายมาเป็นเกณฑ์ตัดสินผลการเรียนแทนหลักสูตรใหม่ตัดสินผลการเรียนแต่ละรายวิชาเป็นแบบหน่วยกิต ผู้เรียนจะจบหลักสูตรได้จะต้องเรียนรายวิชาต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ หน่วยกิต และมีเวลาเรียนอยู่ในโรงเรียนไม่น้อยกว่า ๔ ภาคเรียน โดยที่แต่ละภาคเรียนจะต้องเรียนไม่น้อยกว่า ๒๕ หน่วยกิต นอกจากผู้เรียนมาแล้วไม่ต่ำกว่า ๓ ภาคเรียน อาจเรียนน้อยกว่า ๒๕ หน่วยกิตได้ รายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีทั้งวิชาที่เป็นภาคทฤษฎีล้วน วิชาที่เป็นภาคปฏิบัติล้วน และวิชาที่มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติรวมกัน ซึ่งวิชาภาคทฤษฎีรายวิชาที่มีค่า ๑ หน่วยกิต จะใช้เวลาเรียน ๑ คาบ ต่อสัปดาห์ เป็นเวลา ๑ ภาคเรียน ส่วนวิชาภาคปฏิบัติ รายวิชาที่มีค่า ๑ หน่วยกิต ต้องใช้เวลาเรียนและฝึกปฏิบัติ ๒ - ๓ คาบ ต่อสัปดาห์ เป็นเวลา ๑ ภาคเรียน นอกจากนี้ยังกำหนดอายุของหน่วยกิตไว้ไม่เกิน ๔ ปี ถ้าเกินเวลาที่กำหนด จะต้องเรียนวิชาที่หน่วยกิตหมดอายุ^{๕๓}

ส่วนการวัดผลของหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตร คมส.

^{๕๒}กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, เรื่องเดิม หน้า ๓๔ - ๓๕.

^{๕๓}กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, เรื่องเดียวกัน หน้า ๔ - ๖.

วิชาบังคับใช้ระเบียบวัดผล พ.ศ.๒๕๐๓ คือกรมวิชาการเป็นผู้วัดผล และโรงเรียน ทำการวัดผลเองสำหรับวิชาเลือก แล้วเอาคะแนนของทั้งสองส่วนมารวมกัน ผู้เข้า สอบต้องได้คะแนนทั้งสิ้นร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป จึงจะถือว่าสอบไล่ได้ ส่วนการวัดผล ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ มีลักษณะเช่นเดียวกันกับหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช ๒๕๑๔ คือเรียนเป็น ระบบหน่วยกิต มีวิชาเลือกและวิชาบังคับเช่นเดียวกัน เมื่อนำหลักสูตรประโยค มัธยมศึกษาตอนปลายมาใช้ในโรงเรียนมัธยมแบบประสม โรงเรียนจึงน่าจะสามารถ ดำเนินการโดยสะดวก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการ คมส.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการ คมส.นี้ เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ หลักสูตรในโรงเรียนมัธยมแบบประสมทั้งในด้านการบริหารและวิชาการ เพื่อให้เห็น ถึงสภาพความเป็นไป ปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรมัธยมแบบประสม ก่อนใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช ๒๕๑๔

ในปี พ.ศ.๒๕๐๓ ประชัญ พัทธपाल^{๕๕} ได้ศึกษาปัญหาการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ ของโรงเรียนมัธยมแบบประสมพบว่า

๑. โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดผู้เชี่ยวชาญหรือวิทยากรด้านโสตมา ให้ คำแนะนำหรืออบรม ชาคูนย์หรือห้องโสตที่จะบริการครู ไม่มีห้องฉายภาพยนตร์ หรือห้องเฉพาะสำหรับผลิตอุปกรณ์

๒. จำนวนโสตทัศนูปกรณ์มีน้อยแต่ความต้องการสูง โสตทัศนูปกรณ์ ที่ไม่มีเลยได้แก่ ภาพการ์ตูน ไคออรามา โปสเตอร์ ภาพนิ่ง ภาพโปรเจกต์

^{๕๕} ประชัญ พัทธपाल, " ปัญหาการใช้โสตทัศนูปกรณ์ของโรงเรียนมัธยมแบบประสม", วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๒, หน้า ๑๖๕-๑๗๑.

เครื่องฉายภาพทึบ และฟิล์มภาพยนตร์

๓. สถานที่ ๆ ครูใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ส่วนใหญ่เป็นห้องเรียน
๔. ครูจะใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ประกอบการสอนในบางชั่วโมง หรือเมื่อมีอุปกรณ์สะดวกเท่านั้น
๕. ครูส่วนใหญ่เห็นว่าวัสดุทัศนูปกรณ์จำเป็นในการสอน แต่ที่ไม่ใช่ เพราะมีไม่เพียงพอ ลำบากในการจัดหา และใช้ไม่เป็น
๖. ปัญหาขัดขวางการใช้อุปกรณ์การสอนของครูคือ มีวัสดุอุปกรณ์น้อย ต้องสอนมากชั่วโมง ไม่มีเวลาเตรียมและผลิตไม่เป็น

ในปี พ.ศ.๒๕๑๓ ไพฑูรย์ จัยสิน^{๕๕} ได้วิจัยปัญหาในการจัดและดำเนินการผลศึกษาในโรงเรียนมัธยมแบบประสมพบว่า

๑. ครูผลศึกษาในโรงเรียนมัธยมแบบประสมยังมีไม่เพียงพอ
๒. อุปกรณ์การสอนผลศึกษามีไม่เพียงพอ
๓. หลักสูตรผลศึกษาที่กำหนดให้สอน โรงเรียนส่วนใหญ่มักจัดสอนให้นักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิง
๔. ครูผลศึกษาต้องสอนวิชาอื่นควบคู่กันนั้นยังต้องรับผิดชอบงานอื่น ๆ อีกมาก
๕. การจัดกิจกรรมผลศึกษาเพื่อสนับสนุนการ นักเรียนสนใจมาก แต่โรงเรียนจัดน้อยไป
๖. โปรแกรมแข่งกีฬาในโรงเรียนนักเรียนสนใจมาก แต่อุปกรณ์ที่โรงเรียนมีไม่เพียงพอ

^{๕๕}ไพฑูรย์ จัยสิน, " ปัญหาในการจัดและดำเนินการผลศึกษาในโรงเรียนมัธยมแบบประสม" วิทยานับนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๓, หน้า ๘๘ - ๘๙.

ในปีเดียวกันนี้เอง สมศรี เทพนุกูล^{๕๖} ได้วิเคราะห์ระบบบริหารโรงเรียนมัธยมแบบประสมพบว่า

๑. การจัดสายงานบริหารโรงเรียนมัธยมแบบประสมมีลักษณะไม่แตกต่างกัน เนื่องจากได้วางขอบข่ายและรูปแบบสายงานโรงเรียนมัธยมแบบประสมไว้สำหรับใช้เป็นโครงสร้างการปฏิบัติงานของโรงเรียนอยู่แล้ว

๒. อาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนมัธยมแบบประสมบางท่านยังขาดคุณลักษณะบางอย่างทางการบริหาร เช่น ภาวะผู้นำ หลักประชาธิปไตย การส่งเสริมบรรยากาศและสภาพการทำงานของครู

๓. ด้านปริมาณโดยส่วนรวม โรงเรียนมัธยมแบบประสมมีครูปริมาณเพียงพอและคุณภาพของครูทางวิชาการอยู่ในเกณฑ์ดี ครูที่ขาดคือครูศิลปปฏิบัติ

๔. ครูยังไม่ได้รับสวัสดิการดีพอในด้านความเป็นอยู่ แต่ในด้านความก้าวหน้าทางดานวิชาชีพ ครูได้รับการสนับสนุนให้ศึกษาต่ออย่างเต็มที่

๕. ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ใหญ่และครูยังไม่อยู่ในสภาพที่น่าพอใจ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครูอยู่ในเกณฑ์ดี

๖. รูปแบบของสายงานการบริหารที่จัดอยู่เหมาะสมแล้วเป็นส่วนใหญ่

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ทำการประเมินผลโรงเรียนในโครงการ คมส. ทั้ง ๒๐ โรง พอสรุปลดได้ดังนี้^{๕๗}

๑. การบริหารงานและวิชาการ

๑.๑ ประเมินผลทั่วไปของโครงการ ผู้อำนวยการและอาจารย์ใหญ่ทุกโรงเรียนมีความเห็นว่า

๑.๑.๑ โครงการสามารถสนองความต้องการกำลังคนของ

^{๕๖}สมศรี เทพนุกูล, " การวิเคราะห์ระบบบริหารโรงเรียนมัธยมแบบประสม" วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๓, หน้า ๑๓๑-๑๓๓.

^{๕๗}กองแผนงานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี, เรื่องเดิม, หน้า ๒๐-๒๑, ๓๓.

ประเทศอยู่ในระดับมากที่สุด

๑.๑.๒ โรงเรียนในโครงการกมส.สามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นและนักเรียนอยู่ในระดับมาก

๑.๑.๓ หลักสูตรกมส.มีความเหมาะสมมากและลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนได้มาก วิชาเลือกมีประโยชน์เพียงพอที่จะฝึกเพิ่มเติม และไปศึกษาต่อในชั้นสูง

๑.๑.๔ โรงเรียนประสบปัญหาในการบริหารงานในระดับปานกลาง

๑.๑.๕ โรงเรียนได้ดำเนินงานบรรลุเป้าหมายในระดับที่น่าพอใจ

๒. ประเมินผลของฝ่ายแนะแนว มีสถานที่และอุปกรณ์ เครื่องใช้ อยู่ในจำนวนมากร้อยละ ๓๕ ผลการแนะแนวอยู่ในระดับปานกลาง ครูแนะแนวส่วนมากรับผิดชอบงานด้านบริหาร และมีทัศนคติในการจัดบริการแนะแนวในเกณฑ์ดีมาก ส่วนใหญ่มีความรู้ทางการศึกษาในระดับมาก ความรู้เกี่ยวกับอาชีพในท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความรู้ในการแนะแนวด้านโอกาสในการศึกษาต่อดีมาก

๓. ประเมินผลของสมุค นักเรียนใช้บริการของสมุคส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนส่วนมากยังไม่ให้ความร่วมมือในการใช้และรักษาของสมุคเท่าที่ควร โรงเรียนส่วนมากมีที่นั่งสี่ในหมวดสังคมศึกษามากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่วิทยาศาสตร์ และภาษาไทย ครูส่วนมากไม่นิยมใช้บริการของสมุค จำนวนที่นั่งในของสมุคส่วนมากมีน้อยไม่เพียงพอกับปริมาณของผู้ใช้

๔. ประเมินผลวิชาสามัญ

๔.๑ วิชาภาษาไทย ความเหมาะสมของหลักสูตรตลอดจนการจัดลำดับเนื้อหาในหลักสูตร โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เนื้อหาวิชาบังคับเหมาะสมมาก วิชาเลือกอยู่ในระดับปานกลาง

๔.๒ วิชาภาษาอังกฤษ ความเหมาะสมของหลักสูตรตลอดจนการจัดลำดับเนื้อหาวิชาในหลักสูตร โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งเนื้อหาวิชาบังคับและ

วิชาเลือกมีความเหมาะสมในระดับดีมาก

๔.๓ วิชาวิทยาศาสตร์ หลักสูตรจัดว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เป็นส่วนมาก ความเหมาะสมในวิชาบังคับและวิชาเลือกอยู่ในระดับดีมาก

๔.๔ วิชาสังคมศึกษา ความเหมาะสมของหลักสูตรอยู่ในระดับมาก วิชาบังคับและวิชาเลือกอยู่ในระดับดีมาก

๔.๕ วิชาคณิตศาสตร์ หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก การจัดเนื้อหาวิชาอยู่ในระดับปานกลาง

๔.๖ วิชาพลานามัย หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก การจัดลำดับเนื้อหาวิชาอยู่ในระดับปานกลาง เนื้อหาวิชาบังคับเหมาะสมดีกว่าวิชาเลือก

๕. ประเมินผลวิชาศิลปศึกษา หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก การจัดลำดับเนื้อหาวิชาอยู่ในระดับปานกลาง อุปกรณ์มีมาก หนังสือแบบเรียนและเอกสารมีจำนวนน้อย

๖. ประเมินผลวิชาศิลปปฏิบัติ

๖.๑ วิชาคหกรรมศิลป์ หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง หลักสูตรควรปรับปรุงอีก หนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการเรียนจัดว่ามีน้อย บางแห่งห้องปฏิบัติการยังไม่เหมาะสม

๖.๒ วิชาธุรกิจศิลป์ หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก การจัดลำดับเนื้อหาวิชาจัดว่าเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ทั้งในชีวิตประจำวันและการศึกษาต่อ อุปกรณ์การเรียนภาคปฏิบัติและอุปกรณ์การสอนจัดว่ามีมาก ส่วนแบบเรียนมีน้อย

๖.๓ วิชาเกษตรกรรมศิลป์ หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เนื้อหาวิชาจัดว่าเหมาะสม อุปกรณ์การสอนและแบบเรียนจัดว่ามีน้อย

๖.๔ วิชาอุตสาหกรรมศิลป์ หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก การจัดลำดับเนื้อหาวิชาที่เหมาะสมมาก ช่วยให้นักเรียนมีทักษะ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เครื่องมือเครื่องจักรและอุปกรณ์จัดว่ามีจำนวนมาก แต่

หนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการเรียนมีปริมาณน้อย โรงฝึกงานส่วนใหญ่
อยู่ในระดับที่เหมาะสมดีมาก

๓. ประเมินสภาพของโรงเรียน คมส.

๓.๑ อาคารสถานที่ โรงเรียนที่มีอาคารสถานที่อยู่ในระดับดีมาก
ที่สุดมีจำนวน ๕ โรง อยู่ในระดับดีมาก ๑๒ โรง อยู่ในระดับดี ๒ โรง และพอใช้
มี ๑ โรง

๓.๒ การบริหารวิชาการ โรงเรียนที่บริหารวิชาการดีที่สุด มี
๔ โรง อยู่ในระดับดีมากมี ๕ โรง อยู่ในระดับดีมี ๖ โรง และอยู่ในระดับพอใช้
มี ๑ โรง

๓.๓ การบริหารบุคลากร โรงเรียนส่วนใหญ่มีการบริหารบุคลากร
ดีมากถึง ๑๕ โรง อยู่ในชั้นดี ๕ โรง

๓.๔ การบริหารธุรการและการประชาสัมพันธ์ ดีที่สุดมี ๖ โรง
ดีมาก ๗ โรง และระดับดี ๗ โรง

๔. ครู

๔.๑ ครูจำแนกตามวุฒิ ป.กศ หรือเทียบเท่า : ป.กศ สูง หรือ
เทียบเท่า : ป.วส : อื่น ๆ : ปริญญาตรี : ปริญญาโท และสูงกว่า ได้สัดส่วน
ดังนี้ ๒ : ๒๖ : ๑๑ : ๔ : ๔๕ : ๒ จะเห็นได้ว่ามีวุฒิปริญญาตรีมากที่สุด ๕๕%

๔.๒ ชั่วโมงการสอนของครู ครูที่ทำการสอนตั้งแต่ ๑๕ - ๒๑ คาบ
มีประมาณ ๗๐ %

๔.๓ อัตราส่วนระหว่างครูต่อนักเรียน อัตราส่วนระหว่างครู
ทั้งหมด : นักเรียน เฉลี่ยได้ ๑ : ๑๗ แต่ถ้านักเรียนที่ทำการสอนจริงต่อ
นักเรียนจะได้ ๑ : ๑๕ นับได้ว่าเป็นอัตราส่วนที่อยู่ในเกณฑ์ดีมาก

สรุป

ตามที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าหลักสูตร เป็นหัวใจสำคัญของการจัดการ
ศึกษา เพราะหลักสูตรเป็นสิ่งกำหนดทิศทางว่าจะให้เรียนเป็นบุคคลประเภทใด

มีทัศนคติและค่านิยมเป็นอย่างไร องค์ประกอบของหลักสูตรจะต้องประกอบด้วย ความมุ่งหมายทั่วไปและความมุ่งหมายเฉพาะวิชา เนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล ซึ่งองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กัน หลักสูตรกำหนดความมุ่งหมายไว้อย่างไร จะต้องจัดเนื้อหาวิชาให้สนองความมุ่งหมายนั้น ๆ ฉะนั้นเนื้อหาวิชาจะต้องได้รับการพิจารณาคัดเลือกเป็นอย่างดี ยิ่งกว่านั้นในด้านวิธีสอนและกิจกรรมต่าง ๆ เป็นขั้นตอนสำคัญที่จะทำให้ความมุ่งหมายของหลักสูตรบังเกิดผลดีที่สุด และขั้นสุดท้ายการประเมินผลก็จะสามารถทำให้เราทราบว่า หลักสูตรนั้นดีหรือไม่ดี มีข้อบกพร่องอย่างไร

บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนประกอบด้วยผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่และครูช่วย ซึ่งมีหน้าที่บริหารงานทั่วไป บริหารงานวิชาการ บริหารงานบุคคลและธุรการการเงิน หัวหน้าหมวดวิชาที่มีหน้าที่บริหารงานด้านวิชาการในหมวดวิชาของตน เพื่อให้งานในหมวดวิชามีประสิทธิภาพบังเกิดผลดีที่สุดทั้งในด้านหลักสูตรและการสอน การปรับปรุงทางวิชาการ การให้บริการทางวิชาการ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตลอดจนงานด้านบุคลากร สำหรับอาจารย์ผู้สอนมีหน้าที่โดยตรงก็คือการสอน การสอนจะได้ผลดีจะต้องเข้าใจจุดมุ่งหมายและใช้วิธีสอนให้เหมาะสม ตลอดจนการใช้อุปกรณ์การสอนให้ถูกต้อง เป็นสิ่งที่ยาจารย์ผู้สอนจะต้องคำนึงถึง นอกจากนี้ก็ยังมีเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งบุคลากรเหล่านั้นแม้ไม่ได้มีหน้าที่สอนแต่มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านงานบริการซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับการใช้หลักสูตรเป็นอย่างดี คือ เจ้าหน้าที่แนะแนว เจ้าหน้าที่ทะเบียน เจ้าหน้าที่วัดผลการศึกษา และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

หลักสูตรย่อมต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งมีสาเหตุหลายประการ เช่น เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปรัชญาการศึกษาและความก้าวหน้าทางด้านจิตวิทยา เป็นต้น สำหรับวิธีเปลี่ยนแปลงหลักสูตรทำได้หลายวิธี คือ การเปลี่ยนแปลงจากระดับผู้บริหาร เปลี่ยนแปลงจากเบื้องล่างสู่เบื้องบน เปลี่ยนแปลงโดยวิธีสาธิต

เปลี่ยนแปลงอย่างมีระบบระเบียบ เปลี่ยนแปลงโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติ เป็นต้น

หลักสูตรโรงเรียนมัธยมแบบประสมเกิดขึ้นจากการที่ได้พบว่าการใช้หลักสูตรเดิมเป็นเหตุให้นักเรียนสอบตกซ้ำชั้นมาก และนักเรียนออกกลางคันจำนวนมาก ดังนั้นฐานะนี้เป็นเพราะหลักสูตรไม่เหมาะสม จึงได้ทดลองใช้หลักสูตรแบบประสมที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และที่นครราชสีมา ตามลำดับ หลักสูตรแบบประสมเน้นวิชาที่ตัดศึกษาหรือวิชาศิลปะปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์ให้เด็กเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ และเป็นการเตรียมวิชาชีพให้แก่อนักเรียน เมื่อการทดลองได้ผลเป็นที่น่าพอใจ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้คิดขยายให้กว้างขวาง แต่ขาดงบประมาณ จึงวางโครงการจัดทำเพียง ๒๐ โรงเรียนก่อน และต้องใช้งบประมาณในการนี้รวม ๔๔๔.๕ ล้านบาท เป็นค่าดำเนินการในด้านค่าที่ดินสิ่งก่อสร้าง ค่าครุภัณฑ์ ค่าอุปกรณ์ ค่าวัสดุฝึก ค่าบริการและขนส่งอุปกรณ์ ค่าเงินเดือนค่างาน ค่าบำรุงรักษา ค่าฝึกอบรมและค่างานต่างประเทศ ค่าใช้จ่ายผู้เชี่ยวชาญ ค่าฝึกอบรมในประเทศ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ นับว่าการจัดโรงเรียนแบบนี้ต้องใช้งบประมาณสูงมาก

ลักษณะของหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช ๒๕๑๔ มีลักษณะคล้ายหลักสูตร คมส. เกือบทุกประการ ทั้งในด้านโครงสร้างและองค์ประกอบของหลักสูตร ด้านโครงสร้างทั่วไปนั้นหลักสูตรใหม่ไม่มีแผนกวิทยาศาสตร์ ศิลป และแผนกทั่วไป แต่การจัดโปรแกรมการเรียนก็มีลักษณะเป็นโปรแกรมทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ โปรแกรมทางภาษา และโปรแกรมทางวิชาชีพเหมือนหลักสูตร คมส. ในด้านโครงสร้างที่เป็นองค์ประกอบของหลักสูตร ทั้งหลักสูตรใหม่ ๒๕๑๔ และหลักสูตร คมส. มีลักษณะคล้ายกัน คือมุ่งที่จะฝึกให้เด็กนักเรียนดำรงชีวิตได้อย่างดีในสังคมประชาธิปไตย เน้นด้านวิชาชีพเพื่อสนองความต้องการของสังคม ส่วนทางด้านวิชาการก็มุ่งที่จะให้เด็กนักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสามารถและความสนใจ หลักสูตรมีลักษณะยืดหยุ่น มีวิชาบังคับและวิชาเลือก มีวิชาให้เด็กเรียนเลือกเรียนอย่างกว้างขวาง จะแตกต่างกันบ้างก็ในเรื่องการวัดผล ซึ่งหลักสูตรใหม่ใช้ระบบหน่วยกิต แต่หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนมัธยมแบบประสมยังไม่ได้ใช้ระบบหน่วยกิต โดยสรุปแล้วหลักสูตรทั้งสองหลักสูตรนี้ประยุกต์ใช้กันได้เป็นอย่างดี

จากการวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนมัธยมแบบประสมในด้านระบบการบริหาร
คานท์ศนุปรกรณและการดำเนินการการศึกษาพบว่า รูปแบบสายงานการบริหารใน
โรงเรียนมัธยมแบบประสมส่วนใหญ่เหมาะสมแล้ว ในคานท์ศนุปรกรณพบว่าส่วนใหญ่
ยังขาดแคลน อาจารย์ผู้สอนไม่คอยได้ใช้อุปกรณ์การสอนเพราะต้องสอนมากชั่วโมง
มีเวลาเตรียมอุปกรณ์น้อย ส่วนในคานการจ้คและคานการพดศีกษานั้นพบว่ายังขาด
แคลนบุคลากรคานนี้ และอุปกรณ์ของโรงเรียนก็มีไม่เพียงพออีกด้วย นอกจากนี้จาก
การประเมินผลโรงเรียนในโครงการ คมส. โดยคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
พบว่าการบริหารงานและวิชาการ งานคานแนะแนว งานคานทองสมุค คานวิชาสามัญ
วิชาศึลปศึศึกษา ศึลปปฏิบัติ คานบุคลากร และสภาพของโรงเรียนมีลักษณะอยู่ในสภาพ
เป็นที่น่าพอใจ ส่วนที่เป็นที่ไม่น่าพอใจได้แกหนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบ ซึ่ง
มีน้อยและไม่เพียงพอเป็นส่วนใหญ่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย